

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
Фінансовий менеджмент в акціонерних товариствах

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

студента Кулика Євгенія Миколайовича

групи Ф.м-11

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр.

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Кулик Є. М.

Керівник: д.е.н., доцент _____ Рубанов П. М.

Суми – 2022 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

_____ Л.Л. Гриценко

«__» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи магістра

Студента групи Ф.м-11 інституту (центру) ННІ БіЕМ

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Кулик Євгеній Миколайович

Тема роботи: Фінансовий менеджмент в акціонерних товариствах

Затверджено наказом по СумДУ № 1185-VI від «07» грудня 2022 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «12» грудня 2022 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

1. Теоретичні основи фінансового менеджменту акціонерного товариства
2. Аналіз фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» та шляхи удосконалення управління його фінансами

Дата видачі завдання: «07» листопада 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____

П.М. Рубанов

Завдання прийнято до виконання «07» листопада 2022 р. _____

Є.М. Кулик

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи магістра

на тему: «Фінансовий менеджмент в акціонерних товариствах»

Кулика Євгенія Миколайовича

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Невід'ємною складовою економічної системи України є господарські товариства, оскільки вони дають можливість реалізувати економічний потенціал країни, вони є однією із найбільш ефективних форм господарювання. Значну частку в загальній кількості господарських товариств займають акціонерні товариства, що пов'язано з чисельними перевагами даної організаційно-правової форми господарювання. Ефективність функціонування акціонерних товариств залежить від організації фінансового менеджменту даних суб'єктів господарювання. Отже, вивчення питань, які безпосередньо пов'язані з впровадженням засад фінансового менеджменту в акціонерних товариства є актуальними в існуючих умовах розвитку економіки.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідження теоретичних і практичних питань, що стосуються фінансового менеджменту в акціонерних товариств та розробка основних напрямів удосконалення управління фінансами АТ.

Предметом даної роботи є фінанси акціонерних товариств, а об'єктом є економічні відносини, що виникають у процесі реалізації основних засад фінансового менеджменту АТ.

Під час виконання завдань дипломної роботи були використані наступні методи дослідження: наукова абстракція, діалектичний та монографічний (під час дослідження теоретичних засад фінансового менеджменту АТ); метод економічного аналізу; синтезу; коефіцієнтний аналіз та метод порівняння (під час аналізу фінансового стану АТ та розробки основних шляхів удосконалення фінансового менеджменту АТ).

Основний результат роботи. У роботі досліджено сутність і значення АТ в економіці України та особливості організації фінансового менеджменту в акціонерних товариствах; визначені специфічні характеристики аналізу фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» як основи для прийняття управлінських рішень; проведено детальний аналіз фінансового стану та обґрунтовані шляхи удосконалення управління фінансами ПрАТ «Волиньхолдінг», а саме: запропоновано здійснити трансформацію дебіторської заборгованості в грошові кошти на основі визначення її оптимального значення, що в свою чергу підвищить рівень абсолютної ліквідності; мінімізує ризики, які виникають при наявності безнадійної дебіторської заборгованості. Також в роботі запропоновано застосування методичного підходу щодо прогнозування розміру чистого прибутку товариства.

Ключові слова: акціонерне товариство, фінансовий менеджмент, аналіз фінансового стану АТ.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 57 сторінках, у тому числі список використаних джерел із 43 найменувань. Робота містить 17 таблиць, 12 рисунків, а також 5 додатків.

Рік захисту роботи – 2022 рік.

Перелік скорочень, умовних позначень, одиниць і термінів

- АТ – акціонерне товариство;
- ФМ – фінансовий менеджмент;
- ФААТ – фінансовий аналіз акціонерного товариства;
- ДЗ – дебіторська заборгованість;
- ЧД – чистий дохід від реалізації продукції

ЗМІСТ

Перелік скорочень, умовних позначень, одиниць і термінів	5
Вступ.....	6
1 Теоретичні основи фінансового менеджменту акціонерного товариства	9
1.1 Акціонерні товариства: сутність, типи та їх роль в економіці країни.....	9
1.2 Основні засади фінансового менеджменту акціонерних товариств.....	15
1.3 Фінансовий аналіз акціонерних товариств як основа прийняття фінансових рішень.....	19
2 Аналіз фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» та шляхи удосконалення управління його фінансами.....	25
2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Волиньхолдінг»	25
2.2 Оцінка фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.....	33
2.3 Шляхи удосконалення управління фінансами ПрАТ «Волиньхолдінг».....	41
Висновки.....	54
Список використаних джерел.....	58
Додаток А Трактуювання сутності категорії «фінансовий менеджмент»	62
Додаток Б Характеристика показників фінансового стану АТ.....	63
Додаток В Фінансова звітність ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.	67
Додаток Г Показники ділової активності ПрАТ «Волиньхолдінг».....	70
Додаток Д Прогнозування чистого прибутку ПрАТ «Волиньхолдінг»...	71

ВСТУП

Невід'ємною складовою економічної системи України є господарські товариства, оскільки вони дають можливість реалізувати економічний потенціал країни, оскільки вони є однією із найбільш ефективних форм господарювання. Значну частку в загальній кількості господарських товариств займають акціонерні товариства, що пов'язано з чисельними перевагами даної організаційно-правової форми господарювання. Ефективність функціонування акціонерних товариств залежить від організації фінансового менеджменту даних суб'єктів господарювання. Отже, вивчення питань, які безпосередньо пов'язані з впровадженням засад фінансового менеджменту в акціонерних товариства є актуальними в існуючих умовах розвитку економіки.

Теоретичні засади фінансового менеджменту акціонерних товариств досліджували в своїх працях наступні науковці: Бланк І. А., Грідчина М. В., Леонов С. В., Поддєрьогін А. М., Кірейцев Г. Г., Школьник І. О. та інші.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретичних та практичних аспектів фінансового менеджменту в акціонерних товариств та розробка основних напрямків його удосконалення.

З метою досягнення визначеної мети необхідно вирішити нижченаведені завдання:

- дослідити сутність, типи та роль АТ в економіці країни;
- вивчити основи фінансового менеджменту АТ;
- розглянути особливості фінансового аналізу АТ як основи для прийняття управлінських рішень;
- надати характеристику загальних показників фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Волиньхолдінг»;
- провести аналіз фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг»;
- розробити основні шляхи управління фінансами ПрАТ «Волиньхолдінг».

Предметом даного дослідження є фінансова стійкість підприємства, а об'єктом дослідження є економічні відносини, які формуються під час процесу управління фінансовою стійкістю суб'єкта підприємництва.

З метою повного розкриття теми дипломної роботи була використана наступна інформаційна база: нормативно-правові положення щодо функціонування АТ в Україні; підручники, навчальні посібники, монографії, наукові статті, фінансова звітність ПрАТ «Волиньхолдінг».

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

1.1 Акціонерні товариства: сутність, типи та їх роль в економіці країни

В умовах розвитку ринкових відносин в Україні однією із найбільш ефективних форм організації бізнесу є акціонерне товариство, в процесі функціонування якого відбувається поєднання фінансових можливостей і економічних інтересів його власників.

Законодавче визначення сутності АТ наведено в Законі України «Про акціонерні товариства», згідно з яким АТ є господарським товариством, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями [5].

АТ почали виникати в часи первісного нагромадження капіталу. Так, першими АТ стали англійська Ост-Індійська компанія (1600 р.) і голландська Ост-Індійська компанія (1602 р.), які були створені з метою ведення колоніальної торгівлі. В період XVII- XVIII ст. були започатковані АТ у Данії, Німеччині, Франції, а також в інших країнах. Перший етап формування акціонерної власності в європейських країнах характеризувався відсутністю законодавчих норм щодо регулювання емісії акцій, і це негативно вплинуло на діяльність АТ, які опинились на межі банкрутства, оскільки вони здійснювали необмежені випуски цінних паперів з метою залучення капіталу [25].

Перші АТ в Україні почали виникати в 70-х роках XIX ст. і це в значному ступені вирішувало проблемні питання, які стосувалися об'єднання індивідуальних капіталів та нестачі грошових коштів у підприємців.

До основних історичних передумов, які сприяли виникненню та подальшому розвитку АТ можна віднести наступні:

- виробничий розвиток, який базувався на досягненнях науково-технічного прогресу;

- активний розвиток ринкових відносин;
- поява можливостей інтеграції приватних капіталів у сукупний капітал;
- виникнення ринку цінних паперів.

Становлення акціонерної форми власності суб'єктів господарювання є результатом багаторічного розвитку підприємницьких відносин. В процесі масштабування виробничої діяльності та торгівлі з'явилася об'єктивна потреба у значних обсягах капіталу та наявності більш досконалих форм організації бізнесу.

Слід зазначити, що до характерних рис АТ можна віднести:

- АТ є суб'єктом господарювання корпоративного типу, а також різновидом господарських товариств;
- належить до господарських товариств, які характеризуються домінуванням майнових елементів над особистими;
- статутний фонд АТ формується на основі випуску та продажу акцій інвесторам;
- АТ має публічний статус емітента корпоративних цінних паперів;
- інвестори, які придбали АТ є акціонерами, що мають права та обов'язки визначені положеннями чинного законодавства;
- обмеження відповідальності акціонерів.

Як і всі форми організації підприємницької діяльності, АТ мають як перевагами так і недоліки даної організаційно-правової форми. До основних переваг можна віднести:

- процес об'єднання капіталів є майже необмеженим;
- обрання акціонером масштабів власного ризику;
- найбільш стійка форма об'єднання капіталу;
- професійне управління АТ;
- високий рівень демократизації управління;
- наявність можливості вільно повернути вкладений капітал [25].

АТ також має ряд недоліків:

- можливість недостатнього залучення акціонерного капіталу та його неефективне використання;
- складна та витратна процедура організації функціонування АТ;
- можливі фінансові зловживання на фондових біржах;
- складна структура управління АТ;
- можливий конфлікт інтересів між акціонерами та менеджерами;
- обмежена відповідальність акціонерів впливає на рівень довіри з боку ділових партнерів;
- відкритість інформації щодо діяльності АТ означає втрату його приватності;
- у АТ виникає можливість втрати контролю над товариством.

За типом АТ, у вітчизняній практиці, поділяють на публічні та приватні. Акції ПАТ вільно продаються та купуються на фондовій біржі, а акції ПрАТ мають обмежене коло обігу. Основні відмінності діяльності ПАТ і ПрАТ наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Основні відмінності діяльності ПАТ і ПрАТ [2]

Критерії відмінностей	ПАТ	ПрАТ
Розміщення акцій	Публічне та приватне	Приватне
Кількість учасників	Не обмежена	1-100 осіб
Процедура лістингу	Обов'язкова	-
Порядок руху учасників	Вільний	Обмежений
Особи, яких повідомляють про виплату дивідендів	Фондову біржу, де перебуває в біржовому реєстр	Лише осіб, які мають право на отримання дивідендів
Повідомлення про загальні збори акціонерів	Акціонерів та фондову біржу, де пройдено лістинг	Лише акціонерів персонально
Розкриття інформації про діяльність	На основі міжнародних стандартів бухобліку	-

АТ можна групувати за певними класифікаційними ознаками (рисунок 1.1).

В економіці країни АТ мають важливу роль, і це пов'язано з тим, що даний вид господарських товариств формує найбільший розмір частки ВВП України, а

також мають ключову роль в технологічному та інноваційному розвитку економічних процесів.

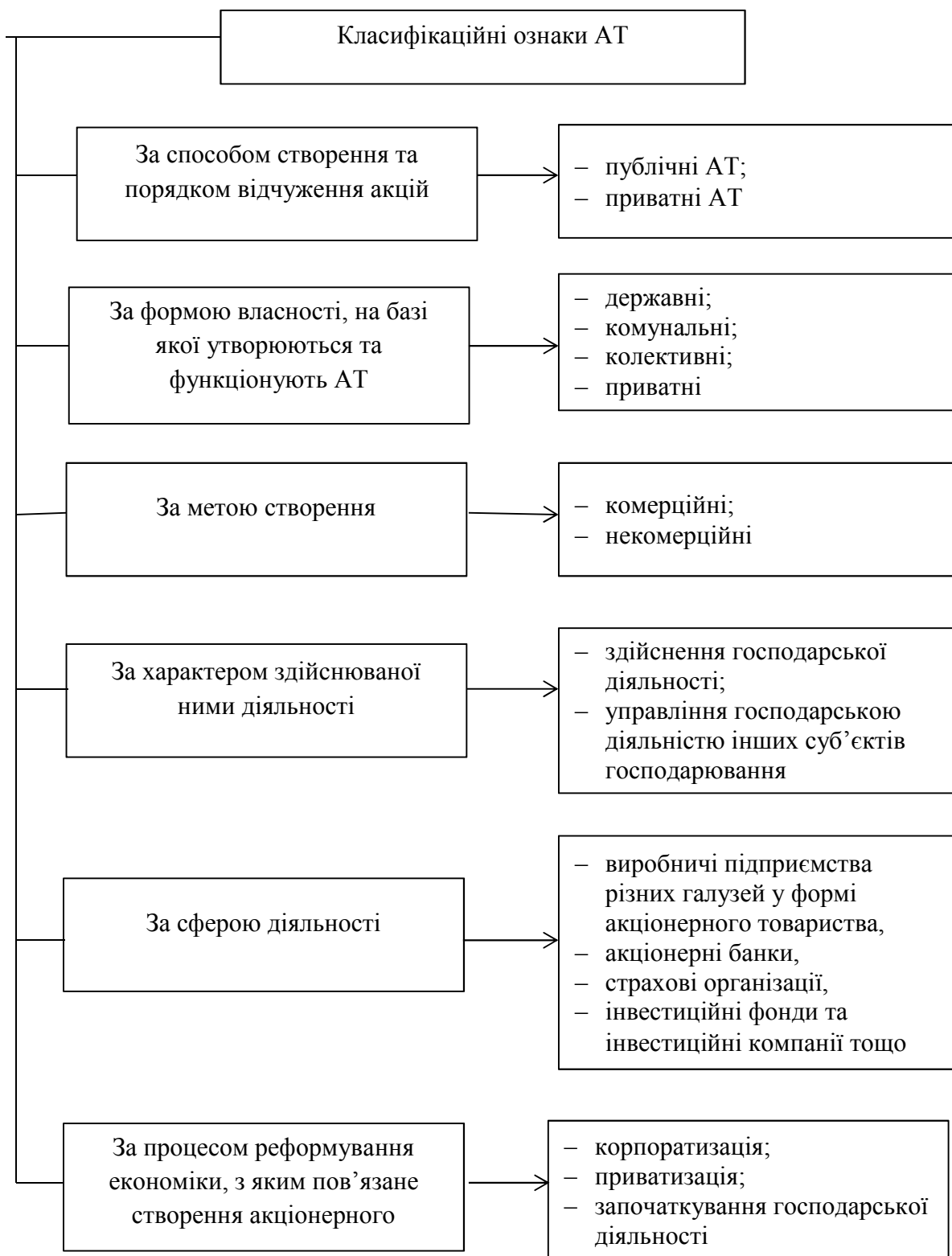

Рисунок 1.1 – Класифікаційні ознаки АТ [25]

АТ є одним із видів господарських товариств у вітчизняному економічному секторі (табл. 1.2). Здійснюючи аналіз даних таблиці 1.2, можна зробити висновок, що за 2017-2021 рр. кількість АТ зменшилася на 7509 одиниць або на 51 %. Частка АТ в загальній кількості юридичних осіб України є незначною і поступово зменшується з 1,19 % у 2017 році до 0,5 % у 2021 році [16].

Таблиця 1.2 – Динаміка кількості АТ в Україні за 2017-2021 рр.

Кількість	Рік				
	2017	2018	2019	2020	2021
Всього юридичних осіб	1235024	1298435	1350627	1395448	1437009
Акціонерні товариства	14710	14310	13902	13748	7201
Питома вага АТ в загальній кількості юридичних осіб, %	1,19	1,11	1,03	0,9	0,5

Динаміка кількості вітчизняних ПАТ і ПрАТ (за типами) за 2017-2021 рр. наведена на рисунку 1.2.

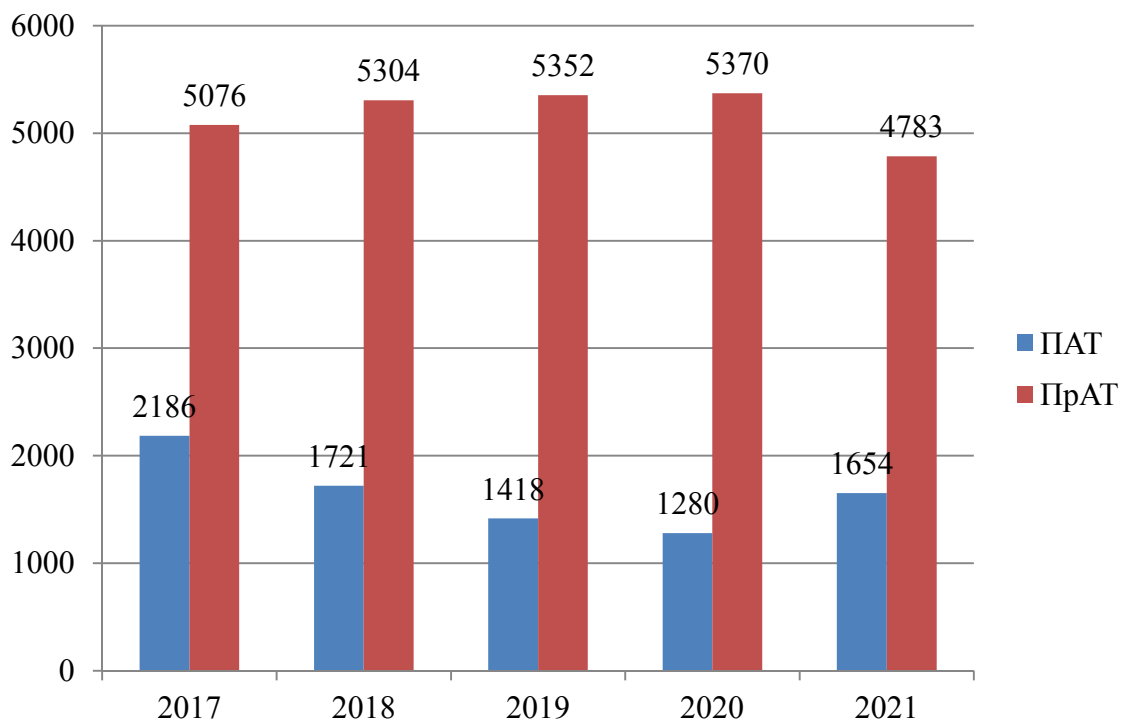

Рисунок 1.2 – Динаміка кількості ПАТ і ПрАТ за 2017-2021 рр.

За даними рисунку 1.2 можна зробити висновок, що кількість ПАТ і ПрАТ за період аналізу зменшується. При цьому спостерігається значне перевищення кількості ПрАТ над ПАТ, що пов'язано з особливостями розвитку вітчизняного корпоративного сектору.

Однією із особливостей функціонування АТ є те, що вони емітують акції, які в свою чергу, формують статутні фонди даних суб'єктів господарювання.

Обсяги та кількість випусків акцій, які зареєстровані НКЦПФР 2017-2021 рр. наведені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Обсяг та кількість випусків акцій, які зареєстровані НКЦПФР за 2017-2021 рр. [1]

Рік	Обсяг випуску акцій, млн. грн.	Кількість випусків, шт.
2017	324 844,24	118
2018	22263,97	93
2019	63539,38	78
2020	32982,80	71
2021	42884,28	86

Здійснюючи аналіз даних таблиці 1.3, можна зазначити, що за 2017-2021 рр. обсяги емісії акції скоротилися на 281959,96 млн. грн. або на 87 %. Також спостерігається зменшення її кількості випусків на 32 од. або на 27 %. Таке скорочення пов'язано зі зменшенням кількості функціонуючих АТ. За рахунок емітованих акцій АТ мали можливість здійснювати фінансування своїх активів, не залучаючи кошти у кредиторів, що позитивно вплинуло на їх фінансову незалежність і діяльність в цілому.

До найбільших платників податків до Зведеного бюджету України, серед АТ, за останні роки належать: ПАТ «Укргазвидобування», ПАТ «Укрнафта», ПрАТ «Прилуцька тютюнова фабрика», АТ КБ «Приватбанк», ПрАТ «Київстар» та інші.

Отже, АТ є однією із важливих організаційно-правових форм ведення господарської діяльності, створюють значну частку ВВП України.

1.2 Основні засади фінансового менеджменту акціонерних товариств

Ефективність діяльності АТ у значному ступені залежить від якості фінансового менеджменту. Це пов'язано з тим, що під час функціонування АТ, в ринкових умовах розвитку економіки, виникає ряд проблемних питань фінансового характеру, які потребують вирішення і вчасного реагування. Такі дії належать до сфери ФМ. В науковій літературі не існує єдиного наукового підходу щодо сутності даної категорії (додаток А) [15].

Організація управління фінансами суб'єктів акціонерної форми має власні особливості, дослідження яких є важливим в процесі формування вітчизняної концепції ФМ, а також ефективної діяльності АТ. Критично здійснивши оцінку наведених трактувань сутності поняття ФМ можна зробити висновок, що він, в основному, розглядається як: комплексна система управління фінансами суб'єктів господарювання; процес управління фінансовими ресурсами підприємств; вид професійної діяльності з управління фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання.

Дослідивши наведені трактування сутності поняття «фінансовий менеджмент» ми вважаємо, що під категорією «фінансовий менеджмент АТ» слід розуміти систему принципів і методів щодо розроблення і реалізації управлінських рішень, які націлені на досягнення як стратегічних так і тактичних завдань, зокрема максимізацію ринкової вартості АТ, постійне збільшення прибутку та раціональний його розподіл та використання.

Специфікою ФМ АТ є відокремлення функції, яка пов'язана з володінням капіталом не відміну від функції управління, що реалізується менеджерами.

ФМ АТ спрямовано на реалізацію таких основних цілей:

– проміжної – забезпечення безперервної платоспроможності АТ як обов'язкової умови його функціонування;

– кінцевої – максимізація добробуту акціонерів АТ.

За досягненням першої спостерігають кредитори АТ, а за досягненням

другої – власники.

Основні складові організаційного управління ФМ АТ наведено на рисунку 1.3.

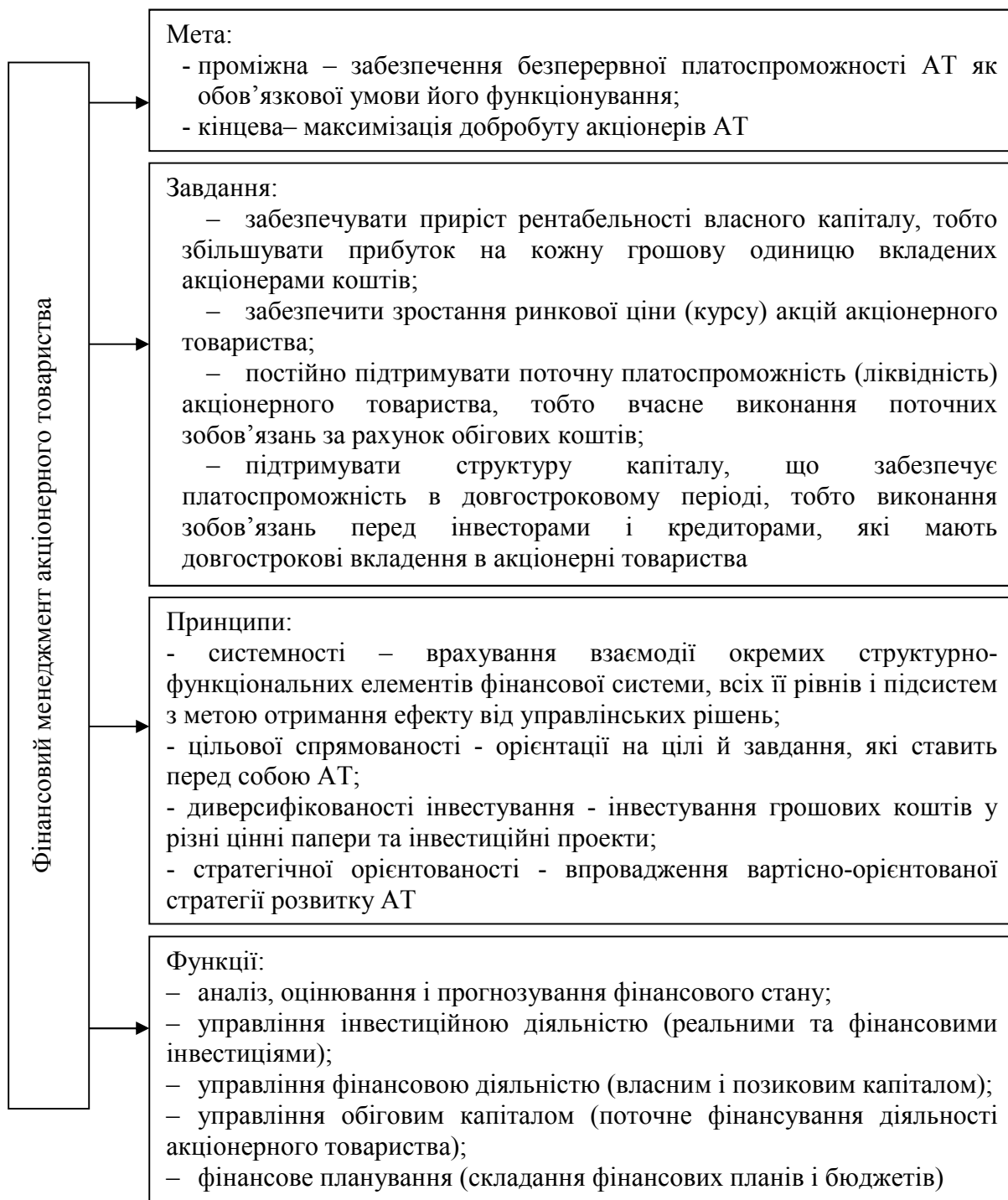

Рисунок 1.3 – Складові організаційного забезпечення ФМ АТ [25]

Слід зазначити, що кожна із вищезазначених функцій включає також і окремі підфункції, які наведені на рисунку 1.4 [25].

ФМ являє собою невіддільну частину загальної системи управління АТ. В зв'язку з цим його організаційне забезпечення інтегрується у загальну структуру управління АТ, що дає можливість скоординувати дії системи ФМ із іншими управлінськими системами АТ та підвищити рівень ефективності моніторингу щодо реалізації прийнятих рішень за фінансовими питаннями [29].

Слід зазначити, що процес організації ФМ у АТ має залежність від ряду факторів: форми власності, галузі, технологічних особливостей, масштабів АТ.

Важливим фактором, який впливає на ефективність ФМ АТ є якість інформаційного забезпечення. Це пояснюється тим, що в процесі зростання обсягу капіталу, диверсифікації діяльності АТ підвищується роль інформаційного забезпечення щодо прийняття управлінських рішень. Інформація, яка безпосередньо здійснює формування інформаційного забезпечення має відповідати наступним вимогам: бути достовірною, повною, своєчасною і зрозумілою як менеджерам так і власникам.

Інформаційною базою ФМ, яка формується за рахунок внутрішніх джерел є фінансова звітність.. Фінансова звітність дає можливість забезпечувати потреби користувачів у наступній інформації: придбання і продаж цінних паперів; оцінка якості менеджменту; оцінка здатності АТ виконувати його зобов'язання у чітко встановлений строк; визначення розміру дивідендів; регулювання діяльності АТ та інші. Користувачів фінансової інформації умовно можна поділити як на внутрішніх так і на зовнішніх. До групи внутрішніх користувачів відносять: акціонерів, менеджерів та працівників товариства, які користуються інформацією, що в свою чергу може бути доступною для всіх зацікавлених осіб або може мати характер комерційної таємниці. До зовнішніх користувачів належать безпосередньо зацікавлені особи, зокрема, потенційні інвестори АТ, кредитори, контрагенти та опосередковано зацікавлені особи, а саме держані контролюючі органи, суб'єкти консалтингу, аудиторські компанії та інші.

Рисунок 1.4 – Основні функції і підфункції ФМ АТ

Слід зазначити, що в процесі управління фінансами АТ виокремлюють стратегічний та оперативний ФМ. Сутність стратегічного ФМ полягає у здійсненні прогнозів щодо напрямів фінансово-господарської діяльності і моделюванні індикаторів фінансового розвитку АТ на плановий період, враховуючи зміни зовнішніх фінансових факторів і кон'юнктури фінансового ринку. Стратегічний менеджмент спрямований на досягнення головних цілей.

Оперативний ФМ спрямований на вибір найоптимальнішого рішення та найбільш привабливих інструментів фінансового управління для конкретної господарської ситуації, з метою забезпечення та підтримки постійної платоспроможності і самоокупності діяльності АТ. Оперативний ФМ базується на застосуванні конкретних фінансових прийомів та методах, що застосовуються АТ з метою вирішення стратегічних завдань.

Отже, з метою уникнення значної частини фінансових проблемних питань, які виникають під час функціонування АТ, необхідно побудувати ефективну систему ФМ. Зберегти ключові ринкові позиції в сучасних конкурентних умовах кожному АТ можна спираючись на ефективний ФМ. Від рівня організації ФМ в значній мірі залежить своєчасне забезпечення АТ необхідними фінансовими ресурсами, з мінімальними витратами та збереженням незалежності, для його раціонального оснащення і ефективної господарської діяльності.

1.3 Фінансовий аналіз акціонерних товариств як основа прийняття фінансових рішень

З метою ухвалення обґрунтованих управлінських рішень в процесі функціонування АТ їх власникам та менеджерам необхідно постійно мати інформацію за окремими питаннями господарської діяльності, яка є результатом відбору та аналізу вихідних даних. Основним джерелом даної інформації є

результати проведеного фінансового аналізу АТ.

Фінансовий аналіз являє собою метод оцінки та прогнозування фінансового стану суб'єкта господарювання, що здійснюється на основі бухгалтерської звітності. Метою фінансового аналізу АТ є визначення як сильних сторін так і проблемних питань у фінансово-господарської діяльності АТ, за результатами чого здійснюється розробка управлінських рішень щодо його подальшого розвитку. Також фінансовий аналіз АТ є одним із основних інструментів, який дає можливість здійснити оцінку фінансово-господарської діяльності товариства, зокрема можна передбачити настання банкрутства, і це дозволить управлінцям товариства вжити антикризові заходи.

Ключове завдання органів управління АТ полягає у забезпеченні фінансової стійкості, достатнього рівня ліквідності та прибутковості. Інформаційною основою для здійснення фінансового аналізу АТ є його бухгалтерська звітність, яка складається у відповідності до НП(С)БО. Різновидом бухгалтерської звітності, яка призначена для здійснення характеристики фінансового стану діяльності групи юридичних осіб (корпорації, холдингу), що заснована на контролі, є консолідована фінансова звітність, головне завдання якої полягає у забезпеченні доступу зацікавлених осіб до якісної та надійної інформації щодо групи суб'єктів підприємництва [33].

Предметом ФААТ є його фінансово-господарська діяльність, а об'єктом - АТ. Підґрунтям здійснення ФААТ є наступні принципи:

- забезпеченість необхідним обсягом власного і позикового капіталів АТ;
- наявність різних варіантів та оптимальності в процесі ухвалення менеджерських рішень щодо сфер діяльності АТ;
- необхідність впровадження системних підходів в процесі аналізу;
- цілеорієнтованість;
- здатність своєчасно здійснювати ухвалення рішень.

На основі зазначених принципів повинно здійснюватися забезпечення ефективного функціонування АТ і побудова якісного механізму необхідних змін.

До основних функцій ФААТ належать:

1) системне дослідження діяльності АТ, що побудоване на кваліфікованому аналізі власних і позикових фінансових ресурсів, шляхів їхнього використання, кон'юнктури ринків, а також трендів розвитку економіки загалом;

2) забезпечення ефективної, фінансово-стабільної діяльності акціонерного товариства; сприяння оптимальному використанню наявних ресурсів АТ з метою формування засад стійкого розвитку товариства на даний момент та в перспективі;

3) обґрунтування щодо впровадження стратегічних завдань діяльності;

4) моніторинг всіх сфер діяльності.

Основні методи ФААТ наведені на рисунку 1.5.

Рисунок 1.5 – Основні методи, які застосовуються під час проведення ФААТ

Матеріальною основою АТ є фінансові ресурси, що представляють собою сукупність власних та позикових коштів, які використовуються під час виконання фінансових зобов'язань, фінансуванні необхідних витрат.

Виокремлюють декілька етапів ФААТ:

- аналіз, який відбувається на етапі пошукових досліджень з метою визначення певних груп користувачів;
- проведення оцінки в процесі розробки альтернативних варіантів стратегії подальшого розвитку;
- аналіз під час контролю за реалізацією стратегічних планів АТ з метою розробки граничних значень індикаторів;
- аналіз в процесі проведення коригування отриманих значень з метою прийняття управлінських рішень.

Слід зазначити, що кожний етап ФААТ є відносно самостійним, але в той же час є складовою частиною визначеного алгоритму дій. Всі визначені етапи мають бути виконані у певній послідовності. Більш детально вищенаведені етапи можна представити схематично (рис. 1.6).

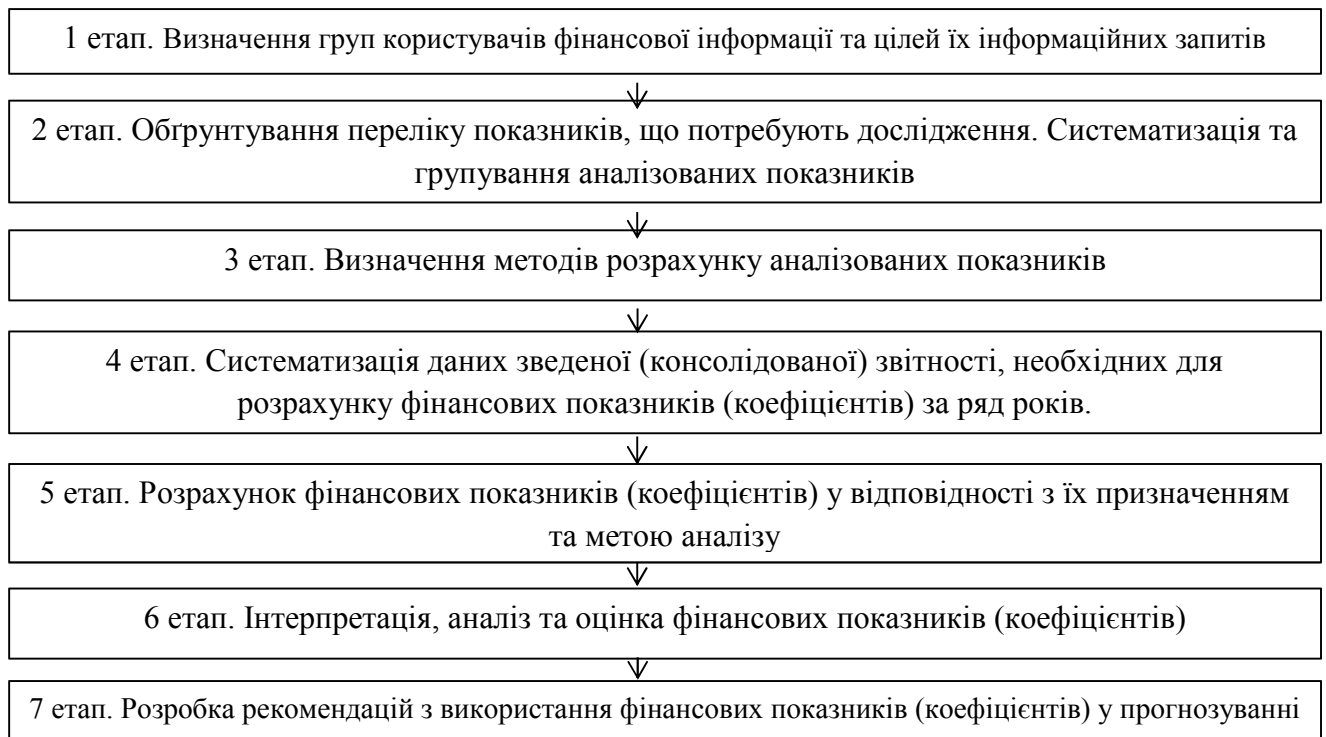

Рисунок 1.6 – Основні етапи проведення ФААТ [26]

Під час проведення фінансового аналізу відбувається розрахунок різних індикаторів, що наведені на рисунку 1.7.

Рисунок 1.7 – Складові показники аналізу фінансового стану АТ [25]

Результати проведених розрахунків відповідних фінансових коефіцієнтів доцільно порівнювати із нормативними і на базі здійснених порівнянь відбувається формування висновків щодо фінансового стану АТ, рівня його прибутковості, незалежності та інвестиційної привабливості (додаток Б).

Кінцевою метою проведення ФААТ є формування, на основі отриманих значень показників, фінансової стратегії АТ. Одним із ключових поточних завдань ФААТ є забезпечення взаємозв'язку його фінансової стратегії і тактики.

Під час проведення ФААТ відбувається вирішення завдань, пов'язаних з ринковим саморегулюванням, які мають бути в поєднанні із управлінськими цілями.

Результати проведеного аналізу можна застосовувати в процесі прогнозування діяльності АТ, обґрунтуванні розроблених планів, стратегії та тактики подальшого розвитку господарського товариства.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРАТ «ВОЛИНЬХОЛДІНГ» ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЙОГО ФІНАНСАМИ

2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Волиньхолдінг»

Приватне акціонерне товариство «Волиньхолдінг» (скорочена назва ПрАТ «Волиньхолдінг») розпочало власну діяльність з 1994 року. Вирішальну роль у подальшому функціонуванні товариства відіграло ТОВ «Нестле Україна», яке починаючи з 2002 року переорієнтувало діяльність АТ на виробництво готової продукції у сегменті холодних соусів під торговою маркою (ТМ) «Торчин».

З 2003 року ПрАТ «Волиньхолдінг» стає дочірньою компанією корпорації Nestlé S.A., якій належить 100 % пакету акцій даного товариства. Швейцарська компанія Nestlé S.A. (повна назва організації – Nestlé Société Anonyme) – це акціонерне товариство, яке характеризується як найбільший світовий виробник харчової продукції. На вітчизняному ринку компанія просуває продукцію відомих торгових марок NESCAFÉ, Nesquik, Coffeemate, Nuts, KitKat, Lion, Purina, Gerber, Bistrot, Світоч, Торчин та Мівіна, які мають велику популярність серед українських споживачів. Найбільшими сегментами бізнесу Nestlé в Україні є кулінарія (ТМ «Торчин»), кава та напої (ТМ NESCAFÉ, Coffee-mate), кондитерські вироби (ТМ Nestlé та «Світоч») та продукти швидкого приготування (ТМ «Мівіна») [27].

ПрАТ «Волиньхолдінг» є динамічно-розвиненою та найбільшою фірмою на ринку соусів, приправ, прянощів та майонезів у галузі харчової промисловості. До складу товариства входять фабрики з виробництва холодних соусів (майонезів, заправок, кетчупів, гірчиці та інших соусів під ТМ «Торчин») та дистрибуційний центр, який працює на базі фабрики з виробництва харчових продуктів у Луцькому районі Волинської області [27].

Організаційна структура ПрАТ «Волиньхолдінг» подана на рис. 2.1.

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ПрАТ «Волиньхолдінг»

Досліджуючи ключові аспекти корпоративного управління, необхідно відмітити, що єдиним акціонером ПрАТ «Волиньхолдінг» виступає дочірня компанія Нестле С.А, що входить до складу Сосьєте Де Продюї Нестле С.А., та знаходиться в Швейцарії. Статутний капітал товариства становить 100 000 грн., тобто 100 % статутного капіталу належить Сосьєте Де Продюї Нестле С.А.

Вищим органом управління ПрАТ «Волиньхолдінг» є Загальні збори акціонерів, які скликаються щорічно або позачергово і проводяться на території України.

Головними питаннями у сфері організації фінансових відносин, які вирішуються на Загальних зборах акціонерів є: прийняття рішення щодо зміни розміру статутного капіталу товариства (збільшення чи зменшення); розміщення, дроблення або консолідацію, викуп акцій, анулювання викуплених акцій; розподіл чистого фінансового результату (прибутку чи збитку) товариства; затвердження розміру річних дивідендів; затвердження річного звіту товариства тощо.

Колегіальним органом, діяльність якого направлена на захист прав товариства, є Наглядова рада. В межах своїх повноважень Наглядова рада

здійснює управління товариством, а також контроль та регулювання за поточною діяльністю виконавчого органу – Генерального директора.

Загальна середня чисельність працівників за 2021 рік становила 645 осіб.

Розглянемо основні показники стану та розвитку діяльності ПрАТ «Волиньхолдінг». Для здійснення відповідних фінансових розрахунків скористаємося фінансовою інформацією, а саме даними річної фінансової звітності: «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) форма 1 та «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» форма 2 за період 2018-2021 роки (Додаток В).

У таблиці 2.1 представлено основні показники розвитку ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018-2021 рр.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники розвитку ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр., тис. грн.

Показник	Рік				Абсолютне відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018	2019	2020	2021	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1349367	1306397	1408750	1717839	368472	411442	309089
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1209321	1167579	1276556	1667112	457791	499533	390556
Чистий фінансовий результат (прибуток / збиток)	102211	92176	90200	6023	-96188	-86153	-84177
Активи	698543	849314	1001680	1046263	347720	196949	44583
Власний капітал	565568	707661	789489	795948	230380	88287	6459
Позиковий капітал	132975	141653	212191	250315	117340	108662	38124

Слід відмітити, що за період аналізу, ПрАТ «Волиньхолдінг» нарощує власну матеріально-технічну базу та розширює кількість, обсяг і асортимент продукції, що призводить до зростання чистого доходу від реалізації продукції. Так, в 2021 р. чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становив 1717839 тис. грн., та у порівнянні з 2018 роком даний показник зріс на 365472 тис. грн., або на 27,31 %.

Враховуючи постійне щорічне зростання цін на сировину та матеріали товариство має стійку динаміку до зростання собівартості реалізованої продукції

(товарів, робіт, послуг). Середньорічний приріст витрат на виробництво і реалізацію продукції в абсолютному виразі за 2019–2021 рр., становив 449293,3 тис. грн.

Така ситуація, в свою чергу, призвела до зниження ефективності фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Волиньхолдінг», та відобразилася на скороченні чистого фінансового результату товариства. Так, за аналізований період, сума чистого прибутку зменшилася майже у 17 разів, і станом на кінець 2021 року становила лише 6023 тис. грн.

Позитивним моментом у діяльності товариства можна вважати зростання суми активів до 1046263 тис. грн. у 2021 р., що на 347720 тис. грн. більше ніж у 2018 році. Абсолютне зростання обсягу активів відбувалося в основному за рахунок збільшення суми власних фінансових ресурсів, які за період аналізу мали тенденцію до зростання.

Отже, протягом періоду аналізу товариство мало чимало викликів, зумовлених соціально-політичною та епідемічною ситуацією в країні, що в кінцевому результаті і відобразилося на результатах фінансово-господарської діяльності.

З метою попередньої оцінки динаміки показників фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» застосуємо «золоте правило економіки». Так, аналіз основних показників діяльності дасть змогу дійти висновків щодо основних тенденцій розвитку товариства.

Необхідно зазначити, що оптимальною вважається ситуація, при якій значення показників відповідає наступній пропорції:

$$T_{зр. (ЧП)} > T_{зр. (ЧД)} > T_{зр. (ВК)} > T_{зр. (ВБ)} > 100 \% \quad (2.1)$$

де $T_{зр.}$ – темп зростання, %;

ЧП – чистий прибуток, тис. грн.;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.;

ВК – власний капітал, тис. грн.;

ВБ – валюта балансу, тис. грн.

Результати розрахунків на прикладі ПрАТ «Волиньхолдінг» наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Розрахунок темпових показників розвитку фінансово-господарської діяльності («золотого правила економіки») ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр., %

Показник	Рік		
	2019	2020	2021
Темп зростання чистого прибутку (збитку)	90,18	97,86	6,68
Темп зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	96,82	107,83	121,94
Темп зростання власного капіталу	125,12	111,56	100,82
Темп зростання валюти балансу	121,58	117,94	104,45

Оцінюючи дані показники, слід відмітити, що не всі співвідношення «золотого правила» виконуються на товаристві за досліджені роки. Так, спостерігалось перевищення темпів зростання чистого доходу від реалізації продукції над темпами зростання чистого прибутку у 2019, 2020 та 2021 роках, а темпи зростання власного капіталу перевищували темпи зростання чистого доходу від реалізації продукції лише за два періоди (2019 та 2020 рр.). Що стосується останнього співвідношення, то воно виконувалося тільки 2020 р. Найгірша ситуація за показниками золотого правила відбулася у 2021 році, оскільки два співвідношення не мали позитивної динаміки.

Таким чином, проведені розрахунки можуть вказувати на значне погіршення показників динаміки фінансового стану у 2021 році та свідчити про недостатньо ефективне використання фінансових ресурсів товариства, і в першу чергу, власних коштів.

Зниження ефективності фінансово-господарської діяльності АТ пов'язано із скороченням обсягів продажів через коронавірусну інфекцію Covid-19 та загострення воєнного конфлікту з Росією, та призвело до зростання позикових

ресурсів. Тому виникає необхідність при дослідженні загальної фінансово-економічної характеристики діяльності ПрАТ «Волиньхолдінг» провести оцінку складу та структури капіталу підприємства (табл. 2.3). Це дозволить сформулювати загальні висновки щодо стану, тенденцій розвитку та аналізу показників фінансового стану підприємства.

Аналіз складу та структури пасивів балансу ПрАТ «Волиньхолдінг» проводять з використанням вертикального та горизонтального аналізу. Застосування даних прийомів дозволить визначити абсолютні зміни розміру валюти балансу та його статей за період аналізу, та визначити їх темпи зростання або зниження, масштаби підприємства та загальні напрямки руху балансу.

Як свідчать дані таблиці 2.3 валюта балансу в абсолютному виразі має чітку тенденцію до зростання. Так сума пасивів у 2021 р. зросла на 347720 тис. грн. у порівнянні з 2018 р., на 196946 тис. грн. відповідно до 2019 р., та на 44583 тис. грн. – до 2020 р.

У складі капіталу ПрАТ «Волиньхолдінг» виокремлюються: власний капітал, довгострокові зобов'язання і забезпечення та поточні зобов'язання і забезпечення. Обсяг власного капіталу товариства зростає по роках, однак темпи їх приросту знижуються з року в рік. Необхідно відмітити, що сума зареєстрованого капіталу не змінюється по роках і становить 100 тис. грн.; додатковий капітал також має сталу величину – 49907 тис. грн.; резервний капітал становив – 25 тис. грн. Зміна суми власного капіталу відбувається виключно за рахунок зростання обсягу нерозподіленого капіталу. Так, у 2021 році сума нерозподіленого капіталу складала 739457 тис. грн., що на 6459 тис. грн. більше ніж у 2020 р.

Довгострокові зобов'язання і забезпечення з'являються у складі капіталу товариства лише у 2020 році в розмірі – 9288 тис. грн., а у 2021 році його сума зменшилася на 826 тис. грн.

Таблиця 2.3 – Склад та структура капіталу ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр., тис. грн.

Показник	Рік								Абсолютне відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018		2019		2020		2021		2018 р.	2019 р.	2020 р.
	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%	Обсяг, тис. грн.	%			
I. Власний капітал:											
Зареєстрований капітал	100	0,01	100	0,01	100	0,01	100	0,01	0	0	0
Додатковий капітал	0	0,00	49907	5,88	49907	4,98	49907	4,77	49907	0	0
Резервний капітал	25	0,00	25	0,00	25	0,00	25	0,00	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	565453	80,95	657629	77,43	739457	73,82	745916	71,29	180463	88287	6459
Усього за розділом I	565568	80,96	707661	83,32	789489	78,82	795948	76,08	230380	88287	6459
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення:											
Інші довгострокові зобов'язання	0	0,00	0	0,00	9288	0,93	8662	0,83	8662	8662	-626
Усього за розділом II	0	0,00	0	0,00	9288	0,93	8662	0,83	8662	8662	-626
III. Поточні зобов'язання і забезпечення:											
Поточна кредиторська заборгованість за:											
- товари, роботи, послуги	122782	17,58	129801	15,28	194640	19,43	232328	22,21	109546	102527	37688
- розрахунки з бюджетом	6415	0,92	1544	0,18	2683	0,27	2920	0,28	-3495	1376	237
- розрахунки з оплати праці	444	0,06	215	0,03	238	0,02	195	0,02	-249	-20	-43
- за одержаними авансами	7	0,00	3	0,00	2	0,00	15	0,00	8	12	13
Поточна кредиторська заборгованість з внутрішніх розрахунків	2	0,00	3	0,00	9	0,00	2	0,00	0	-1	-7
Інші поточні зобов'язання	3325	0,48	10087	1,19	5331	0,53	6193	0,59	2868	-3894	862
Усього за розділом III	132975	19,04	141653	16,68	202903	20,26	241653	23,10	108678	100000	38750
Баланс	698543	100,0	849314	100,0	1001680	100,0	1046263	100,0	347720	196949	44583

Поточні зобов'язання і забезпечення ПрАТ «Волиньхолдінг» представлені у складі поточної кредиторської заборгованості (товарної, за розрахунками) та іншими поточними зобов'язаннями. За період аналізу зростання позикових ресурсів відбулося за статтями: товарна поточна кредиторська заборгованість, розрахунки з бюджетом, інші поточні зобов'язання.

Аналізуючи показники структури ПрАТ «Волиньхолдінг» слід відмітити, що найбільшу питому вагу у складі джерел фінансування товариства займає власний капітал. Однак, частка власного капіталу зменшується по роках від 80,96 % у 2018 році до 76,08 % у 2021 році. Середньорічна питома вага власного капіталу за період аналізу складала 79,79 %.

Поточні зобов'язання і забезпечення, які характеризують позикові кошти товариства, в складі капіталу мають частку, яка також збільшується по роках. Так, найбільше значення даного показника відмічається у 2021 р. – 22,21 %, у 2020 р. значення становило – 19,43 %; у 2018 р. – 17,58 %. Середньорічне значення за 2018-2021 рр. питомої ваги поточних зобов'язань і забезпечень становило – 19,07 %.

Що стосується довгострокових зобов'язань і забезпечень, то вони мають дуже незначну питому вагу (до 1 %) у складі капіталу.

Отже, як показують проведені розрахунки, обсяг і структура власного капіталу ПрАТ «Волиньхолдінг» переважає суму позикового капіталу, однак, частка власних фінансових ресурсів знижується.

Таким чином, ПрАТ «Волиньхолдінг» це товариство, яке на ринку харчових продуктів має визнання як виробника високоякісних, корисних та безпечних продуктів харчування. Аналіз основних фінансово-економічних показників товариства засвідчив впевнений розвиток його діяльності, прибутковість та ефективність функціонування, наявність достатнього обсягу власного капіталу вкладеного у власну матеріально-технічну базу.

2.2 Оцінка фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.

Складною, багатовекторною характеристикою якості функціонування підприємства є його фінансовий стан. З метою визначення фінансової конкурентної позиції суб'єкта підприємництва та його напрямків подальшого розвитку необхідно проводити комплексний аналіз фінансового стану підприємства за наступними основними блоками показників: майнового стану, ліквідності та фінансової стійкості, ділової активності і рентабельності. Виявлені під час оцінювання зміни та тенденції є інформаційним підґрунтям для аналізу фінансових можливостей підприємства і розробки фінансово-господарської стратегії його розвитку.

Оцінка фінансового стану підприємства відбувається на основі методів вертикального і горизонтального аналізу.

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр. розпочинаємо із оцінки показників майнового стану (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Показники майнового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.

Показник	Рік				Відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018	2019	2020	2021	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,34	0,28	0,25	0,29	-0,05	0,02	0,04
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,41	0,43	0,43	0,42	0,01	-0,01	-0,01
Коефіцієнт господарської придатності	0,59	0,57	0,57	0,58	-0,01	0,01	0,01
Частка основних засобів в активах, %	33,97	27,50	25,41	29,39	-4,58	-1,89	-3,98
Фондовіддача основних засобів, грн.	6,21	5,55	5,77	6,11	-0,10	0,57	0,34
Фондомісткість основних засобів, грн.	0,16	0,18	0,17	0,16	0,00	-0,02	-0,01

Здійснюючи аналіз майнового стану товариства, в першу чергу, зазначимо, що коефіцієнт реальної вартості майна товариства у 2021 році знаходиться на рівні 0,29, та вказує на те, що основні засоби становлять лише 29 % вартості

майна підприємства. В середньому, за період аналізу, даний показник становив 0,29, що свідчить про те, що він сягає критичної позначки (0,2 – 0,3), тобто реальний виробничий потенціал товариства знаходиться на низькому рівні, тому можливо потрібно знаходити додаткові кошти для закупівлі більш нового обладнання чи технологічних ліній для виробництва продукції.

За період 2018–2021 рр. коефіцієнт зносу основних засобів на товаристві знаходиться в межах 0,41–0,43. При цьому у 2021 р. даний показник мав тенденцію до скорочення на 0,01 в порівнянні з 2020 р. Частина основних засобів, придатних для здійснення господарської діяльності становить у 2021 році 58 %. Тобто основні засоби мають достатньо високий рівень зносу. Це може свідчити про необхідність залучення додаткових інвестицій для оновлення основних виробничих фондів та забезпечення інноваційного розвитку ПрАТ «Волиньхолдінг».

Додатково проведемо оцінку динаміки та структури майна ПрАТ «Волиньхолдінг» (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Динаміка показників складу та структури активів ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.

Показник	Рік				Відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018	2019	2020	2021	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Необоротні активи, тис. грн.	301518	299478	356141	425636	124118	126158	69495
Частка в активах, %	43,16	35,26	35,55	40,68	-2,48	5,42	5,13
Основні засоби, тис. грн.	237303	233597	254477	307492	70189	73895	53015
Частка в активах, %	33,97	27,50	25,41	29,39	-4,58	1,89	3,98
Оборотні активи, тис. грн.	397025	549836	645539	620627	223602	70791	-24912
Частка в активах, %	56,84	64,74	64,45	59,32	2,48	-5,42	-5,13
Разом активів	698543	849314	1001680	1046263	347720	196949	44583

Аналізуючи показники табл. 2.5 необхідно відмітити, що сума необоротних активів ПрАТ «Волиньхолдінг» за період аналізу зростала по роках, окрім 2019 р. і станом на кінець 2021 р. обсяг необоротних активів зріс до 425636 тис. грн. Показники динаміки оборотних активів зростали з 2018 по 2020 роки, але у 2021 р. відбулося скорочення суми до 62627 тис. грн., або на 24912 тис. грн. у порівнянні з 2020 р.

У структурі майна ПрАТ «Волиньхолдінг» з аналізований період відбулися суттєві зміни. Так, порівняно з 2019 р. частка необоротних активів у 2021 р. зросла на 5,42 %, однак відповідно до рівня 2018 р. знизилася на 2,48 %.

Що стосується питомої ваги у загальному обсязі активів товариства, то за аналізований період, даний показник становить лише 39 %. Відповідно частка оборотних виробничих фондів в загальній структурі активів ПрАТ «Волиньхолдінг» в середньому за період 2018–2021 рр. становить 61 %, що відповідає галузевій направленості діяльності товариства.

Аналізуючи показники ефективності використання основних засобів, слід відмітити, нестійку тенденцію в діяльності товариства. Так, фондоддача, яка свідчить про те, скільки основних засобів припадає на одну гривню виробленої продукції (товарів, робіт, послуг) в середньому за період аналізу становить 5,91 грн. Необхідно відмітити, що за нормальних умов фондоддача повинна мати тенденцію до збільшення, а фондомісткість – до зменшення. Тому, в цілому основні засоби на товаристві використовуються на достатньому рівні.

Найважливішим показником в системі оцінки фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» є ліквідність, тобто спроможність перетворювати активи, що знаходяться на балансі товариства, на гроші для виконання поточних зобов'язань, з врахуванням настання строку їх оплати. Швидкість та ефективність проведення процесів перетворення активів на грошові кошти впливає на рівень ліквідності та платоспроможності та впливає на ефективність здійснення фінансово-господарської діяльності товариства в цілому.

Для оцінки ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Волиньхолдінг» необхідно розрахувати показники наведені в табл. 2.6. Коефіцієнт покриття за 2018–2021 рр. знаходиться вище рекомендованої межі, і показує можливість товариства покрити всіма своїми активами всі платіжні вимоги. Нормативне значення даного показники повинне бути більше 1,0.

Значення коефіцієнта швидкої ліквідності, який відображає, яку частину поточних зобов'язань товариство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів (грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових

інвестицій та дебіторської заборгованості) знаходиться на достатньому рівні та значно перевищує нормативне значення (0,6–0,8). Цей показник вказує якою частиною платіжних можливостей товариство зможе погасити поточні зобов'язання, за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами.

Таблиця 2.6 – Показники ліквідності ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.

Показник	Рік				Відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018	2019	2020	2021	2018 р.	2019р.	2020 р.
Коефіцієнт покриття	2,99	3,88	3,18	2,57	-0,42	-1,31	-0,61
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,41	3,41	2,74	2,04	1,59	0,10	-1,62
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,07	0,02	0,05	0,03	-0,01	0,05	-0,04
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	264050	408183	442636	378974	114924	-29209	-63662

Коефіцієнт абсолютної ліквідності на рівні ПрАТ «Волиньхолдінг» в середньому за період аналізу знаходився на рівні 0,04 та має негативну тенденцію до зниження і за весь період аналізу не відповідає нормативному значенню. Даний показник дозволяє визначити частку найбільш нагальних поточних зобов'язань, які товариство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості (більше 20 % зобов'язань має погашатися за рахунок найбільш ліквідних активів (гроші та поточні фінансові інвестиції).

Чистий оборотний капітал ПрАТ «Волиньхолдінг» має додатне значення, і вказує на достатність власних обігових коштів для забезпечення безперервної діяльності за рахунок постійних фінансових ресурсів. У 2021 році сума чистого оборотного капіталу товариства становила 378974 тис. грн., що знаходилася на рівня середнього річного показника підприємства (373461 тис. грн.).

Отже, ПрАТ «Волиньхолдінг» мало достатній рівень виробничих запасів, та характеризується як ліквідне, але неплатоспроможне товариство, тобто таке, у якого є недостатній обсяг грошей та їх еквівалентів, що засвідчує про його неможливості до погашення поточних короткотермінових зобов'язань.

Наступною важливою складовою в аналізі фінансової діяльності є фінансова стійкість. Індикатори фінансової стійкості ПрАТ «Волиньхолдінг» наведені на рисунку 2.2.

Аналізуючи відносні показники фінансової стійкості товариства, слід зазначити, що коефіцієнт автономії відповідає нормативному значенню, та в середньому за період аналізу становив – 0,80. Однак, в останні роки зберігається тенденція даного показника до зниження, що свідчить про зменшення обсягу власних фінансових ресурсів.

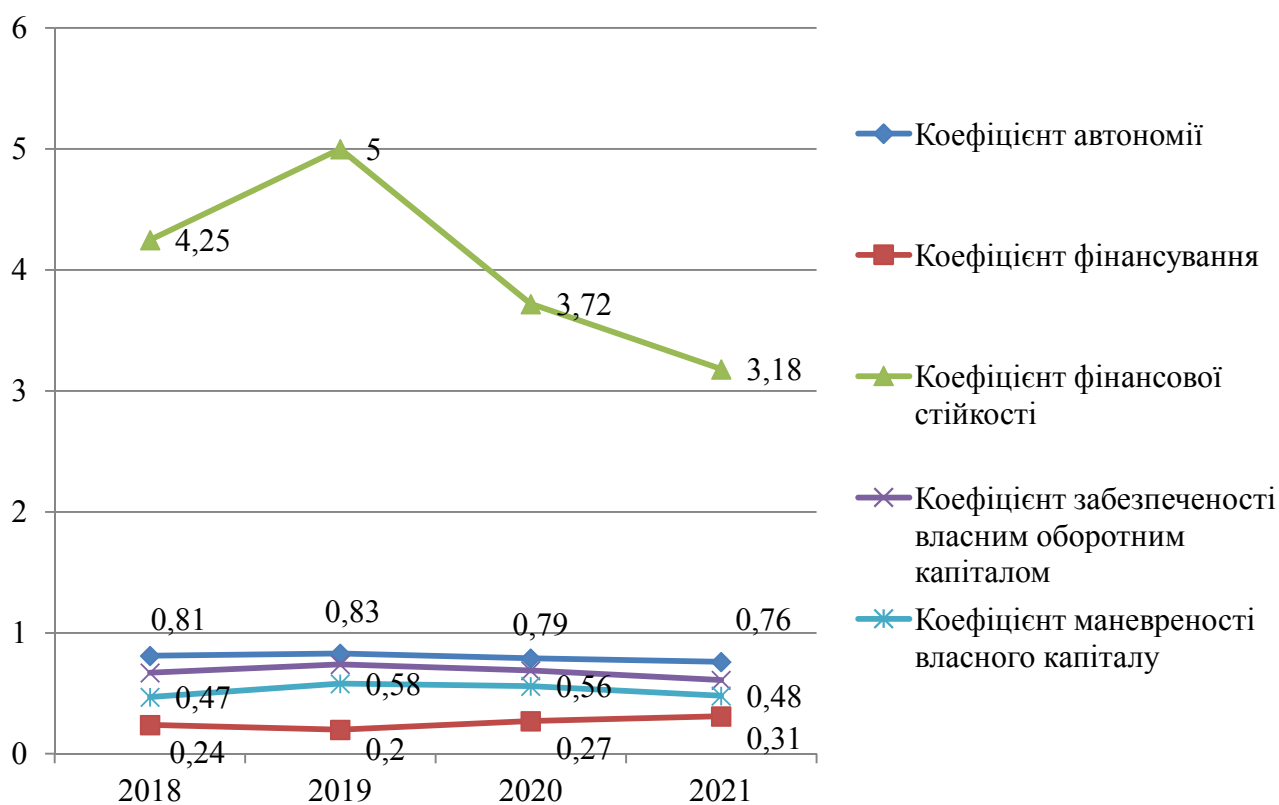

Рисунок 2.2 - Показники фінансової стійкості ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.

Значення коефіцієнта фінансування, який показує залежність від залучених та позикових коштів, в середньому на рівні 0,25 – підтверджує тезу про те, що фінансово-господарська діяльність у 2020-2021 рр. починає залежати від позикових ресурсів.

Коефіцієнт фінансової стійкості, як обернений показник до коефіцієнта фінансування, показує яку частину активів товариство здатне профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів та свідчить про можливість залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі. Так, значення даного показника значно скоротилося і у 2021 р. становило 3,18, що означає, що на 1 грн. позикових коштів припадає 3,18 грн. власних коштів. Однак, даний показник знаходить значно вище рекомендованої межі (більше 1).

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом ПрАТ «Волиньхолдінг» в середньому знаходився на рівні 0,68 та свідчить про позитивні зрушення даного показника. Отже, рівень даного показника свідчить про можливість фінансування за рахунок власних оборотних коштів достатньої частини оборотних активів.

Необхідно зазначити, що показник маневреності власного капіталу протягом 2018–2021 рр. відповідає нормі, при чому, даний показник має негативну тенденцію до зменшення на 0,08 в порівнянні з 2020 р., що свідчить про можливість забезпечення гнучкості у використанні власного капіталу.

Наступним етапом аналізу фінансового стану акціонерного товариства є розрахунок системи показників ділової активності підприємства (додаток Г). Слід зазначити, що саме показники ділової активності, дають змогу оцінити, настільки ефективно підприємство може використовувати свої кошти. Основними показниками даної групи є швидкість обороту оборотних активів та тривалість їхнього обертання.

Слід відмітити, що коефіцієнт оборотності активів ПрАТ «Волиньхолдінг» за період 2018–2021 рр. мав хвилеподібну тенденцію. Так, у 2021 р. значення даного показника становило 1,68 обертів, або 215 днів.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів, який вказує на швидкість обертання оборотних фондів протягом року, на ПрАТ «Волиньхолдінг» у 2021 р. становив 2,71, що на 0,36 більше ніж у 2020 р., та на 0,05 обертів менше ніж у 2019 р., і на 0,86 обертів менше ніж у 2018 р. Значення даного показника відповідно до норми повинне збільшуватися.

Період обороту оборотних активів ПрАТ «Волиньхолдінг» у 2021 році становив 133 дні, що на 32 дні більше ніж у 2018 році. Це може свідчити про зниження ефективності використання оборотних коштів.

Значення показника оборотності виробничих запасів, який свідчить про ефективність управління запасами, у 2021 р. становив 15,34 оберти, що на 0,99 обертів менше ніж у 2020 р. та на 0,96 обертів у 2019 р. Термін обертання матеріальних запасів зріс на 1 день у порівнянні з 2019–2020 рр. та склав 23 дні. Однак, практично за весь період аналізу значення даного показника майже не змінилося.

Що стосується наступного показника – коефіцієнта дебіторської заборгованості, то слід відмітити, що кількість обертів у 2021 році зросла на 0,90 у порівнянні з 2020 р., що призвело до зниження періоду обертання дебіторської заборгованості на 26 днів. Ця ситуація є позитивною для діяльності товариства.

З метою оцінки рівня платоспроможності ПрАТ «Волиньхолдінг» необхідно здійснювати порівняння показників обертання дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Так, починаючи з 2019 року коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості мав тенденцію до зниження і станом на кінець 2021 р. становив 7,7 обертів. Період погашення кредиторської заборгованості у 2021 р. склав 47 днів, що свідчить про збільшення терміну обертання кредиторської заборгованості, що може свідчити про погіршення платіжної дисципліни товариства.

Період операційного циклу – це показник, який показує час трансформації виробничих запасів у грошові кошти. У 2021 року значення даного показника ПрАТ «Волиньхолдінг» становило 132 дні, що на 22 дні менше ніж у 2020 р., та засвідчує про короткострокове вилучення грошей з обороту.

Фінансовий цикл – це показник, який показує середній період обороту коштів, інвестованих у діяльність товариства, і вказує на фінансову складову його функціонування. Слід відмітити на зниження фінансового циклу товариства у 2021 році до рівня 85 днів.

Одним із основних показників оцінки фінансового стану акціонерного товариства є визначення рівня прибутковості та рентабельності (рисунок 2.3).

Як свідчать дані рисунку 2.3 товариство протягом аналізованого періоду є прибутковим, при цьому у зв'язку із значним зниженням абсолютних показників валового та чистого прибутку, рівень показників рентабельності мав чітку тенденцію до їх зниження.

Так, коефіцієнти рентабельності активів, власного капіталу, продажу та реалізації продукції у 2021 році мали такі значення: 0,59; 0,76; 0,35; 2,56 відповідно. При цьому рівень даних показників у порівнянні з 2018 роком мали тенденцію до зниження від 20 до 35 %. Це свідчить про зниження ефективності господарської, комерційної та інших видів діяльності.

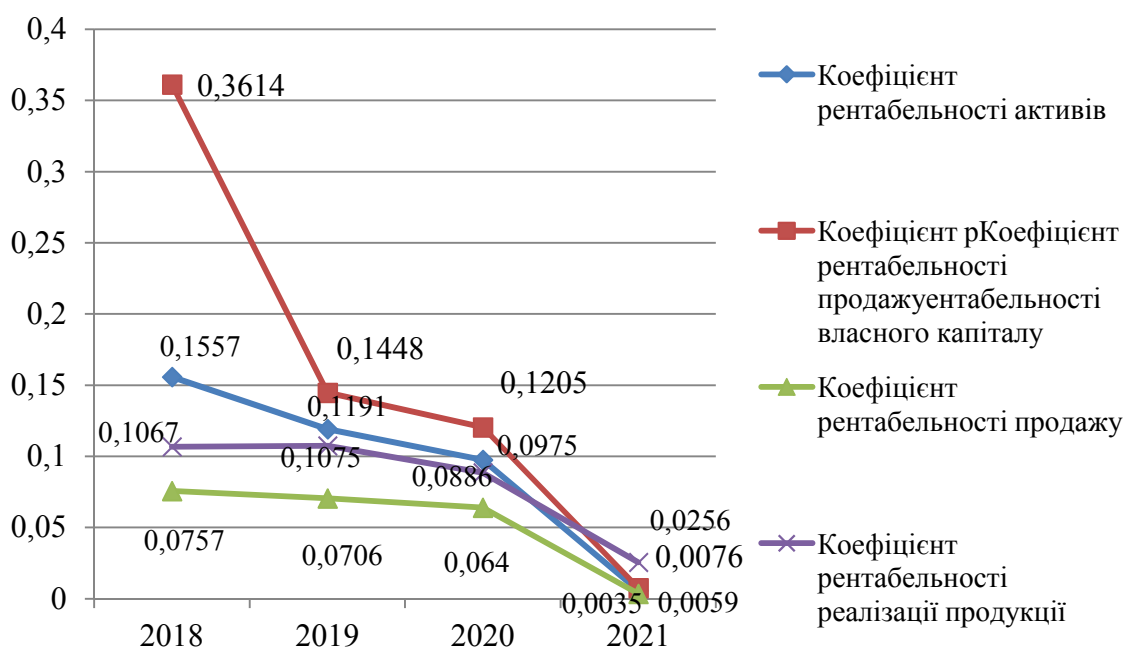

Рисунок 2.3 – Коефіцієнти рентабельності ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.

У зв'язку з тим, що 100 % акцій належать єдиному власнику-акціонеру компанії Сосьете Де Продюї Нестле С.А, то аналіз групи показників ринкової

активності не є доцільним, оскільки акції не мають вільного обігу на ринку цінних паперів.

Таким чином, проведений аналіз фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» вказує на те, що товариство має високий рівень ліквідності, але є неплатоспроможним у короткостроковому періоді. В той же час товариство є фінансово стійким до зовнішніх фінансових ресурсів. Показники ділової активності знаходять в межах норми, однак основну загрозу для фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» становить високий рівень зношеності основних фондів та недостатній рівень залучення інвестицій в діяльність товариства. Також не зважаючи на наявність чистого прибутку товариства, рівень ефективності фінансово-господарської діяльності є достатньо низьким.

2.3 Шляхи удосконалення управління фінансами ПрАТ «Волиньхолдінг»

З метою підвищення ефективності функціонування підприємства та забезпечення його стабільної діяльності велике значення має розробка та впровадження заходів, які націлені на удосконалення процесу управління фінансами суб'єкта підприємництва. Проведений аналіз фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» свідчить, що на підприємстві спостерігається ситуація, яка пов'язана з невідповідністю рівня поточної ліквідності з нормативно визначеними значеннями. Так, здійснивши розрахунок відносних показників ліквідності, ми прийшли до висновку, що протягом 2018-2021 рр. в ПрАТ «Волиньхолдінг» показник швидкої ліквідності значно перевищував норматив, а коефіцієнт абсолютної ліквідності, навпаки, був нижче рекомендованого значення. Це є свідченням того, що на підприємстві склалася ситуація, при якій, у товаристві недостатньо наявних грошових коштів для покриття своїх поточних зобов'язань, але при цьому воно має значні обсяги дебіторської заборгованості, а отже це є свідченням про значні розміри

кредитування контрагентів АТ. Отже, на підприємстві доцільно здійснити оптимізацію окремих складових оборотних активів, з метою покращення ситуації з ліквідністю та платоспроможністю. Також значний обсяг ДЗ може вплинути на недоотримання прибутків АТ, а також мати негативний вплив на фінансову стійкість товариства, у зв'язку із вилученням грошових коштів із обороту у ДЗ.

Оцінка та шляхи зменшення ДЗ суб'єкта підприємництва має проводитися на основі співставлення її з кредиторською заборгованістю. Для забезпечення стійкого фінансового стану, при збереженні інших однакових умов, оптимальне значення даного співвідношення має дорівнювати одиниці. Це пов'язано з тим, що залучені у ДЗ грошові кошти компенсуються за рахунок власних ресурсів АТ, що є недостатньо ефективним засобом в системі управління оборотними активами. Також, слід зазначити, що у разі, якщо темпи збільшення ДЗ перевищують темпи зростання ЧД, то на підприємстві виникає ризик втрати ліквідності та погіршується його рівень платоспроможності. Фінансові менеджери суб'єкта підприємництва мають постійно аналізувати співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованостей. Проведення такого порівняння пов'язано з тим, що значне переважання ДЗ може вплинути на зниження фінансової стійкості підприємства та виникнення потреби у залученні коштів із зовнішніх джерел, а переважання кредиторської заборгованості може спричинити неплатоспроможність підприємства.

Здійснимо порівняння темпів збільшення ЧД та ДЗ ПрАТ «Волиньхолдінг» (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7 – Динаміка темпів зміни ЧД і ДЗ ПрАТ «Волиньхолдінг», %

Показник	Рік		
	2019	2020	2021
Темп зміни чистого доходу від реалізації продукції	- 3	8	22
Темп зміни дебіторської заборгованості	54	14	-12

Аналізуючи дані таблиці 2.7 можна зазначити, що протягом 2019-2020 рр. темпи приросту ЧД були нижче темпів приросту ДЗ, а це є свідченням

необґрунтованості зростання обсягів ДЗ. Але у 2021 році ситуація змінилася на краще, а саме темпи зміни ЧД переважали над темпами зміни ДЗ, що є свідченням проведення більш оптимальної кредитної політики підприємством.

Наступним кроком є порівняння узагальнених сум дебіторської й кредиторської заборгованостей з метою розрахунку дебетового (кредитного) сальдо. Порівняльну оцінку дебіторської і кредиторської заборгованостей ПрАТ «Волиньхолдінг» подано у таблиці 2.8.

Під час проведення господарської діяльності ПрАТ «Волиньхолдінг» ДЗ значно перевищує суму кредиторської, а отже спостерігається дебетове сальдо і це є свідченням того, що певна частина оборотного капіталу вилучена із обігу товариства та знаходиться в обігу дебіторів.

Таблиця 2.8 – Порівняльна оцінка дебіторської і кредиторської заборгованості ПрАТ «Волиньхолдінг» в 2021 році, тис. грн.

Показник	Заборгованість		Перевищення заборгованості	
	кредиторська	дебіторська	кредиторська	дебіторська
Заборгованість за товари, роботи, послуги	232328	383304	-	150976
За розрахунками з бюджетом	2920	60793	-	57873
За розрахунками з авансів	15	40043	-	40028
За розрахунками з оплати праці	195	-	195	-
Інша поточна заборгованість	2	330	-	328
Всього	235460	484470	195	249205

На підприємстві прослідковується нераціональне використання грошових коштів, що пов'язано з тим, що товариство залучає в обіг менше коштів, а ніж відволікає із обігу.

В основу оптимізації розміру ДЗ ПрАТ «Волиньхолдінг» доцільно застосувати ідею оптимального зменшення оборотності ДЗ. У цілому розрахунок оптимального строку обертання ДЗ ($TO_{ДЗ}^{opt}$) можливо здійснювати як за всім обсягом ДЗ суб'єкта підприємництва, так і за окремою її статтею, застосовуючи формулу (2.2), що наведена на рисунку 2.4 [22].

$TO_{ДЗ}^{opt} = TO_{ДЗ} - TO_{\Delta GK} = \frac{360}{ЧД} \times ДЗ - \frac{360}{ЧД} \times \Delta GK \quad (2.2)$			
де	$TO_{ДЗ}$	–	термін обороту дебіторської заборгованості, дн.;
	$TO_{\Delta GK}$	–	термін обороту для необхідного приросту грошових коштів, дні;
	$ЧД$	–	чистий дохід від реалізації, тис. грн.;
	$ДЗ$	–	обсяг дебіторської заборгованості підприємства, тис. грн.;
	ΔGK	–	необхідний приріст грошових коштів, тис. грн.

Рисунок 2.4 – Розрахунок оптимального строку обертання ДЗ

Оптимальний обсяг ДЗ для даної моделі має визначатися за формулою 2.3:

$$\overline{ДЗ}_{opt} = \frac{TO_{\Delta GK}^{opt}}{360} \times ЧД \quad (2.3)$$

Визначимо оптимальний розмір ДЗ за вищенаведеною моделлю на основі даних ПрАТ «Волиньхолдінг» враховуючи значення необхідного обсягу приросту грошових коштів підприємства.

Приріст грошових коштів товариства, який необхідний з метою забезпечення мінімального розміру індикатора абсолютної ліквідності на рівні 0,2, дорівнює:

$$\Delta GK = (0,2 - 0,03) \times 241653 = 41081,01 \text{ тис. грн.}$$

Вихідні значення даних для розрахунку оптимального обсягу товарної ДЗ ПрАТ «Волиньхолдінг» у 2021 р. за моделлю оптимізації термінів її оборотності подано в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Вихідні значення даних для розрахунку оптимального обсягу товарної ДЗ у 2021 р.

Показник	Значення
Приріст грошових коштів, тис. грн.	41081,01
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	1717839

Оптимальний строк обертання ДЗ у 2021 р. має дорівнювати:

$$TO_{ДЗ}^{opt} = (360 / 1717839 \times 383304) - (360 / 1717839 \times 41081,01) = 71 \text{ дн.}$$

Планово-економічному департаменту товариства необхідно здійснити прогноз на наступний рік щодо зростання ЧД, враховуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, на 7 %, отже у разі реалізації оптимістичного сценарію розвитку оптимальний строк обертання ДЗ буде дорівнювати:

$$TO_{ДЗ}^{opt} = (360 / 1717839 \times 383304) - (360 / (1717839 \times 1,07) \times 41081,01) = 72 \text{ дн.}$$

У разі реалізації песимістичного сценарію, який передбачає зменшення ЧД на 7 %, оптимальний строк обертання ДЗ буде дорівнювати:

$$TO_{ДЗ}^{opt} = (360 / 1717839 \times 383304) - (360 / (1717839 \times 0,93) \times 41081,01) = 70 \text{ дн.}$$

Знаючи оптимальний період оборотності ДЗ можна здійснити розрахунок оптимального розміру ДЗ для реальної суми ЧД у 2021 р:

$$ДЗ_{opt} = 71 / 360 \times 1717839 = 338796 \text{ тис. грн.}$$

У разі зростанні ЧД на 7 %:

$$ДЗ_{opt} = 72 / 360 \times 1717839 = 343568 \text{ тис. грн.}$$

У випадку зменшення ЧД на 7 %:

$$ДЗ_{opt} = 70 / 360 \times 1717839 = 334024 \text{ тис. грн.}$$

Отже, розраховані значення показників свідчать, що оптимальний розмір товарної ДЗ товариства має бути в межах:

$$334024 \leq ДЗ_{opt} \leq 343568.$$

Значення оптимального розміру ДЗ товариства у 2021 році, за існуючої суми ЧД, має дорівнювати 338796 тис. грн., що на 44508 тис. грн. менше від фактичного розміру або на 13 %.

Проведемо розрахунки прогнозних показників групи ліквідності та платоспроможності АТ (табл. 2.10).

Отже, проведені розрахунки дозволяють зробити висновок, що з врахуванням оптимізації обсягу дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на ПрАТ «Волиньхолдінг» показники ліквідності, а саме коефіцієнт

швидкої ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності зміняться та матимуть наступні значення 1,82 та 0,22 відповідно, що майже відповідає рекомендованим значенням.

Таблиця 2.10 – Фактичні та прогнозовані значення показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Волиньхолдінг»

Показник	Рік				Прогноз на 2021 р.
	2018	2019	2020	2021	
Оборотні активи, всього	397025	549836	645539	620627	620627
в т.ч.:					
- запаси	76713	66565	89797	127548	127548
- дебіторська заборгованість	311200	480218	546005	484983	440475
із неї: товарна	238510	430642	469719	383304	338796
- гроші та їх еквіваленти	9112	3053	9737	8096	52604
Коефіцієнт покриття	2,99	3,88	3,18	2,57	2,57
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,41	3,41	2,74	2,04	1,82
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,07	0,02	0,05	0,03	0,22

Це дозволить товариству покращити рівень розрахунків із контрагентами, зобов'язання за якими потрібно покрити в короткотермінові строки.

З метою досягнення ПрАТ «Волиньхолдінг» оптимальної суми товарної ДЗ, а також отримання грошових коштів задля зростання рівня абсолютної ліквідності, що в свою чергу призведе до покращення фінансового стану товариства в цілому доцільним, є проведення рефінансування ДЗ, що можливо здійснити на основі використання різних форм (рисунок 2.5).

В результаті використання вищенаведених форм рефінансування ДЗ ПрАТ «Волиньхолдінг» має можливість досягнути позитивних тенденцій, а саме трансформація частини ДЗ за товари на гроші; збільшення рівня абсолютної ліквідності товариства; мінімізація ризиків, які виникають при наявності безнадійної ДЗ.

Слід відмітити, що одним із найбільш значимих спрямувань фінансового менеджменту для акціонерних товариств є підвищення рівня ефективності його господарської діяльності на основі аналізу системи показників формування та використання чистого прибутку суб'єкта господарювання.

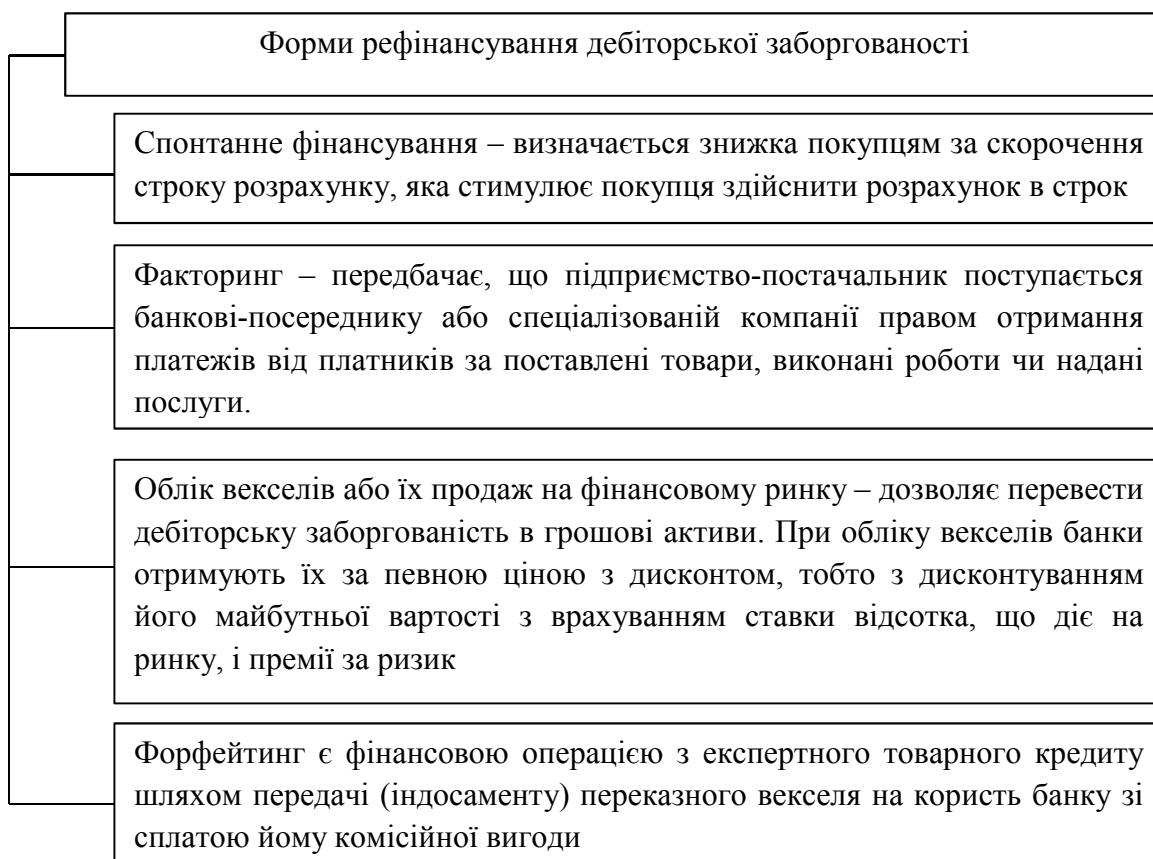

Рисунок 2.5 – Форми рефінансування ДЗ

Результати проведеного аналізу фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» за період 2018–2021 рр. дають підстави для проведення поглибленого аналізу формування та розподілу фінансових результатів діяльності товариства (таблиця 2.11).

Представлені у таблиці 2.11 дані свідчать, що протягом аналізованого періоду відбувалося зростання абсолютних показників чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), (виключення складав лише 2019 р., що пов'язане з наслідками поширення коронавірусної інфекції Covid-19).

Обсяг від реалізації продукції товариства у 2021 р. досяг найбільшого значення – 1717839 тис. грн., що на 368472 тис. грн. більше ніж у порівнянні з 2018 р.

Водночас, аналізуючи собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на ПрАТ «Волиньхолдінг» за період 2018–2021 рр., відмічаємо аналогічну ситуацію щодо зміни її абсолютних показників.

Таблиця 2.11 – Аналіз показників формування та розподілу фінансових результатів ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр., тис. грн.

Показник	Рік				Відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018	2019	2020	2021	2018 р.	2019 р.	2020р.
Формування фінансових результатів							
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1349367	1306397	1408750	1717839	368472	411442	309089
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1209321	1167579	1276556	1667112	457791	499533	390556
Валовий прибуток (валовий збиток)	140046	138818	132194	50727	-89319	-88091	-81467
Інші операційні доходи	21408	28759	34295	26673	5265	-2086	-7622
Адміністративні витрати	19154	27870	29202	38558	19404	10688	9356
Витрати на збут	4764	5316	6191	8023	3259	2707	1832
Інші операційні витрати	13007	19065	18394	19847	6840	782	1453
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток)	124529	115326	112702	10972	-113557	-104354	-
Фінансові витрати	0	0	948	707	707	707	-241
Інші витрати	0	2335	10	36	36	-2299	26
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток/збиток)	124529	112991	111744	10229	-114300	-102762	-
Формування та розподіл чистого фінансового результату							
Втрати (дохід) з податку на прибуток	22318	20815	21544	4203	-18115	-16612	-17341
Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	102211	92176	90200	6026	-96185	-86150	-84174
Нерозподілений прибуток	102211	92176	90200	6026	-96185	-86150	-84174
Частка у чистому фінансовому результаті, %	100	100	100	100	-	-	-

У результаті здійснення основної операційної діяльності товариство мало позитивний фінансовий результат – валовий прибуток. Розмір валового прибутку у 2021 році складав 50727 тис. грн., що на 81467 тис. грн. менше ніж у 2018 році. При цьому за весь період аналізу простежується негативна стійка тенденція до зниження обсягу валового прибутку товариства.

Аналізуючи статті по іншій операційній діяльності, необхідно відмітити, те що з 2018 р. по 2020 р. сума інших операційних доходів зростала, а у 2021 р. відбулося її зменшення у порівнянні з 2020 роком на 7622 тис. грн. Вся витратна складова іншої операційної діяльності мала позитивну динаміку зростання. Так, найбільшого значення мала така стаття як адміністративні витрати, і у 2021 р. їх обсяг становив 38595 тис. грн., інші операційні витрати знаходилися на рівні – 19847 тис. грн., а найменша сума була зафіксована по статті витрати на збут – 8023 тис. грн. Отже, товариство отримало від здійснення операційної діяльності прибуток на рівні 10972 тис. грн., що характеризується значним зниженням від фактичних показників за 2018-2020 роки.

У 2020 р. ПрАТ «Волиньхолдінг» сформувало фінансові витрати в сумі 948 тис. грн., і до кінця 2021 р. зменшило даний показник до рівня 707 тис. грн.

Інші витрати мали не стійку динаміку за період аналізу, і станом на 2021 рік їх обсяг змінився до 36 тис. грн. В цілому товариство отримало прибуток до оподаткування. Так, якщо у 2018 р. його сума становила 124529 тис. грн., то у 2021 р. відбулося зменшення даного показника на 101515 тис. грн., або на 91 %. Тобто за аналізований період значно знизився рівень прибутковості товариства.

Після сплати податку на прибуток підприємства розмір чистого прибутку товариства у 2021 р. склав 6026 тис. грн., що є найнижчим значенням даного показника за аналізований період.

Слід зазначити, що вся сума чистого прибутку ПрАТ «Волиньхолдінг» за період аналізу направляється виключно на поповнення власного капіталу у вигляді статті «Нерозподілений прибуток». Тому потрібно визначити основні резерви зростання чистого прибутку товариства. З цією метою проведемо факторний аналіз чистого прибутку, та визначимо які статі формування фінансового результату призвели до зниження даного індикатора. Факторний аналіз показників фінансових результатів діяльності акціонерного товариства пропонується проводити з використанням чотирьох адитивних моделей за інформацією форми № 2 «Звіт про фінансові результати». Схематично факторний аналіз фінансових результатів можна зобразити в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Етапи проведення факторного аналізу фінансових результатів діяльності акціонерного товариства

Етап	Аддитивна модель	Позначення
1. Факторний аналіз показника валового прибутку/збитку	$ВП = ЧДРП - СРП$	ВП – валовий прибуток (збиток); ЧДРП – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); СРП – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)
2. Факторний аналіз показника фінансового результату від операційної діяльності	$ФРОД = (ЧДРП + ІОД) - (СРП + АВ + ВЗ + ІОВ)$	ФРОД – фінансовий результат від операційної діяльності ІОД – інші операційні доходи; АВ – адміністративні витрати; ВЗ – витрати на збут; ІВД – інші операційні витрати
3. Факторний аналіз показника фінансового результату до оподаткування	$ФР = (ЧДРП + ІОД + ДУК + ІФД + ІД) - (СРП + АВ + ВЗ + ІОВ + ВУК + ФВ + ІВ)$	ФР – фінансовий результат до оподаткування; ДУК – дохід від участі в капіталі; ІФД – інші фінансові доходи; ІВ – інші доходи; ВУК – втрати від участі в капіталі; ФВ – фінансові витрати; ІВ – інші витрати
4. Факторний аналіз показника чистого фінансового результату (прибутку/збитку)	$ЧФР = ФР - ПП$	ЧФР – чистий фінансовий результат; ПП – втрати (дохід) з податку на прибуток

За даними таблиці 2.13 проаналізуємо фактори формування показників фінансових результатів діяльності акціонерного товариства за 2020–2021 рр.

Таким чином, валовий прибуток ПрАТ «Волиньхолдінг» у 2021 р. в порівнянні з 2020 р. зменшився на 81467 тис. грн., у тому числі за рахунок таких факторів як: чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) валовий прибуток зріс на 309089 тис. грн. та скоротився на 390556 тис. грн за рахунок зростання собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

Загальна зміна фінансового результату (прибутку) від операційної діяльності становила -101730 тис. грн. Це відбулося за рахунок наступних факторів:

– скорочення інших операційних доходів: сума прибутку зменшилася на 7622 тис. грн.;

– збільшення адміністративних витрат: прибуток зменшився на 9356 тис. грн.;

- збільшення витрат на збут: скорочення прибутку на 1832 тис. грн.;
- зростання інших операційних витрат: зменшення прибутку на 1453 тис. грн.

Загальна зміна фінансового результату (прибутку) до оподаткування в порівнянні з 2020 р. становила -101730 тис. грн., у тому числі за рахунок:

- скорочення фінансових витрат призвело до збільшення суми прибутку на 241 тис. грн.;
- зростання інших витрат спричинило зменшення прибутку на 26 тис. грн.

Таблиця 2.13 – Факторний аналіз формування фінансового результату діяльності ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2020–2021 рр.

Показник	Умовне позначення	2020 р.	2021 р.	Відхилення (+,-)	
				абсолютне	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	ЧДРП	1408750	1717839	309089	121,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	СРП	1276556	1667112	390556	130,6
Валовий прибуток (валовий збиток)	ВП/З	132194	50727	-81467	38,4
Інші операційні доходи	ІОД	34295	26673	-7622	77,8
Адміністративні витрати	АВ	29202	38558	9356	132,0
Витрати на збут	ВЗ	6191	8023	1832	129,6
Інші операційні витрати	ІОВ	18394	19847	1453	107,9
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток)	ФРОД	112702	10972	-101730	9,7
Фінансові витрати	ФВ	948	707	-241	74,6
Інші витрати	ІВ	10	36	26	360,0
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток/збиток)	ФР	111744	10229	-101515	9,2
Втрати (дохід) з податку на прибуток	ПП	21544	4203	-17341	19,5
Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	ЧФР	90200	6026	-84174	6,7

Загальна зміна чистого прибутку товариства складала -84174 тис. грн. Це відбулося в першу чергу за рахунок зменшення суми фінансового результату до оподаткування.

Таким чином, проведений аналіз дозволив зробити висновок що найбільший вплив на зменшення чистого прибутку на ПрАТ «Волиньхолдінг» було спричинено зростанням собівартості реалізованої продукції, адміністративних

витрат, витрат на збут і інших операційних витрат, а також зменшенням інших операційних доходів.

Фінансовим менеджерам ПрАТ «Волиньхолдінг» доцільно фокусувати більше уваги на процесі прогнозування прибутку, що є необхідним етапом здійснення попереднього планування, є інформаційним джерелом, який застосовується при розробці стратегії розвитку товариства. З цією метою пропонуємо здійснити прогнозування розміру чистого прибутку на основі методу визначення середніх величин. На практиці часто прогнозні індикатори визначають як середнє значення (у відповідності до алгоритму середньої арифметичної простої) даних показників за попередні роки. Середнє арифметичне є найбільш поширеним видом середньої і він застосовується у випадку, коли розмір змінної ознаки розраховують як суму індивідуальних значень.

У додатку Д приведено розрахунок прогнозних значень показників ПрАТ «Волиньхолдінг» на основі визначення середньої арифметичної, за умови, що інтервал дослідження становить $n = 3$.

Прогнозоване значення чистого доходу від реалізації продукції на 2022 рік визначається як:

$$\text{ЧД} = 1717839 + \frac{-42970 + 102353 + 309089}{3} = 1840663 \text{ тис. грн.}$$

Прогнозоване значення собівартості реалізованої продукції ПрАТ «Волиньхолдінг» на 2022 рік дорівнює:

$$\text{С} = 1667112 + \frac{-41742 + 108977 + 390556}{3} = 1783810 \text{ тис. грн.}$$

Розглянемо прогнозовані показники формування чистого фінансового результату (чистого прибутку) ПрАТ «Волиньхолдінг» (табл. 2.14).

На підприємстві прогнозується збільшення обсягу чистого доходу і собівартості реалізованої продукції, що забезпечить йому достатню суму валового прибутку. Що стосується значень інших показників, які використовуються при розрахунку чистого фінансового результату діяльності товариства, то їх величини були взяті на рівні середніх значень за 2018-2021 роки.

Таблиця 2.14 – Фактичні та прогнозовані значення чистого прибутку
ПрАТ «Волиньхолдінг»

Показник	Середні значення за 2018-2021 рр.	2021 р.	Прогнозне значення
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1445588	1717839	1840663
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1330142	1667112	1783810
Валовий прибуток (валовий збиток)	115446	50727	56853
Інші операційні доходи	27784	26673	27784
Адміністративні витрати	28696	38558	28696
Витрати на збут	6074	8023	6074
Інші операційні витрати	17578	19847	17578
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток)	90882	10972	32289
Фінансові витрати	414	707	414
Інші витрати	595	36	595
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток/збиток)	89873	10229	31280
Втрати (дохід) з податку на прибуток	17220	4203	5630
Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	72653	6026	25650

Таким чином, прогнозоване значення чистого прибутку ПрАТ «Волиньхолдінг» на 2022 рік буде знаходитися на рівні 25650 тис. грн., що є позитивним аспектом у фінансово-господарській діяльності АТ, оскільки чистий прибуток є основним джерелом фінансування діяльності підприємства та це в свою чергу дозволить підвищити рівень ефективності діяльності АТ; позитивно впливатиме на фінансову незалежність та автономність; дасть можливість отримати власникам АТ виплати на корпоративні права, у вигляді дивідендів.

У зв'язку з вищенаведеною інформацією керівництву підприємства необхідно зосередити свою увагу на визначенні резервів максимізації прибутку і здійснювати постійний моніторинг за впровадженням визначених напрямів в процесі управління фінансовими результатами ПрАТ «Волиньхолдінг».

Отже, вищенаведені заходи мають сприяти підвищенню якості управління фінансами ПрАТ «Волиньхолдінг», що позитивно вплине на ефективність його діяльності, зростання рівня інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Акціонерна форма організації бізнесу є однією із розповсюджених форм функціонування господарських товариств у сучасних умовах економічного розвитку, що пов'язано із процесами приватизації, корпоратизації та чисельними її перевагами. Особливості економіко-правових засад функціонування вітчизняних АТ визначені в Законі України «Про акціонерні товариства», у відповідності до якого АТ поділяються на приватні та публічні. Відмінності між АТ можна охарактеризувати за допомогою класифікаційних ознак, зокрема, порядок, мета створення, характер діяльності, що здійснюється та інші.

В економіці країни АТ мають важливу роль, і це пов'язано з тим, що даний вид господарських товариств формує найбільший розмір частки ВВП України, а також мають ключову роль в технологічному та інноваційному розвитку економічних процесів.

Здійснивши аналіз динаміки кількості вітчизняних АТ за 2017-2021 рр. ми прийшли до висновку, що за даний період спостерігається зменшення їх кількості на 7509 одиниць або на 51 %. Частка АТ в загальній кількості юридичних осіб України є незначною і поступово зменшується з 1,19 % у 2017 році до 0,5 % у 2021 році. При цьому спостерігається значне перевищення кількості ПрАТ над ПАТ, що пов'язано з особливостями розвитку вітчизняного корпоративного сектору. За 2017-2021 рр. обсяги емісії акції АТ скоротилися на 281959,96 млн. грн. або на 87 %. Також спостерігається скорочення і кількості випусків на 32 од. або на 27 %. Таке скорочення пов'язано зі зменшенням кількості функціонуючих АТ. За рахунок емітованих акцій АТ мали можливість здійснювати фінансування своїх активів, не залучаючи кошти у кредиторів, що позитивно впливає на їх фінансову незалежність і діяльність в цілому.

Ефективність діяльності АТ у значному ступені залежить від якості фінансового менеджменту. В науковій літературі не існує єдиного наукового підходу щодо сутності даної категорії. Дослідивши різні трактування сутності

поняття «фінансовий менеджмент» ми вважаємо, що під категорією «фінансовий менеджмент АТ» слід розуміти систему принципів і методів щодо розроблення і реалізації управлінських рішень, які націлені на досягнення як стратегічних так і тактичних завдань, зокрема максимізацію ринкової вартості АТ, постійне збільшення прибутку та раціональне його розподіл та використання.

До організаційних складових забезпечення ФМ АТ належать: мета, завдання, принципи та функції. Кожна функція включає також і окремі підфункції, які саме і визначають специфіку ФМ. Процес організації ФМ на АТ має залежність від ряду факторів: форми власності, галузі, технологічних особливостей, масштабів АТ. Інформаційною базою ФМ, яка формується за рахунок внутрішніх джерел є фінансова звітність. В процесі управління фінансами АТ виокремлюють стратегічний та оперативний ФМ. Від рівня організації ФМ в значній мірі залежить своєчасне забезпечення АТ необхідними фінансовими ресурсами, з мінімальними витратами та збереженням незалежності, для його раціонального оснащення і ефективної господарської діяльності.

З метою ухвалення обґрунтованих управлінських рішень в процесі функціонування АТ їх власникам та менеджерами необхідно постійно мати інформацію за окремими питаннями господарської діяльності, яка є результатом відбору та аналізу вихідних даних. Основним джерелом даної інформації є результати проведеного фінансового аналізу АТ, метою якого є визначення як сильних сторін так і проблемних питань у фінансово-господарської діяльності АТ, за результатами чого здійснюється розробка управлінських рішень щодо його подальшого розвитку. Проведення фінансового аналізу АТ відбувається за допомогою виконання визначених завдань, базуючись на реалізації певних принципів та функцій.

Кожний етап ФААТ є відносно самостійним, але в той же час є складовою частиною визначеного алгоритму дій. Всі визначені етапи мають бути виконані у певній послідовності. Результати проведеного аналізу можна застосовувати в процесі прогнозування діяльності АТ, обґрунтуванні розроблених планів, стратегії та тактики подальшого розвитку господарського товариства.

Оцінку рівня управління фінансовими ресурсами було здійснено на прикладі ПрАТ «Волиньхолдінг», господарського товариства, яке працює у сфері харчової промисловості під торговою маркою «Торчин». Слід відмітити, що ПрАТ «Волиньхолдінг» є дочірньою компанією Нестле С.А, і 100 % статутного капіталу АТ належить єдиному акціонеру – швейцарській компанії Сосьете Де Продюї Нестле С.А. Результати проведеного аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Волиньхолдінг» за період 2018–2021 рр. дозволили зробити висновок, про те, що товариство збільшує обсяги виробництва та реалізації нових та добре відомих видів холодних соусів, і за загального зростання собівартості реалізованої продукції, отримує валовий прибуток. Загальні результати фінансово-господарської діяльності характеризуються прибутковістю, однак, у 2021 р. товариство значно знизило розмір чистого прибутку. Обсяг активів АТ, який фінансується переважно за рахунок власних фінансових ресурсів 78,8 % від загальної суми капіталу, має стійку динаміку до зростання.

Оцінка «золотого правила економіки» для ПрАТ «Волиньхолдінг» засвідчила наявність певних проблем та вказує на значне зниження темпових показників фінансового стану у 2021 р. (чистого прибутку, власного капіталу), що може вказувати на необхідність нарощення фінансових результатів діяльності товариства.

На основі проведеного аналізу фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» було зроблено висновки, про те, що товариство є високоліквідним, однак має низький рівень платоспроможності, що не дозволяє йому вчасно виконувати нагальні поточні зобов'язання; товариство є достатньо фінансово стійким; індикатори ділової активності та ефективності використання основних фондів знаходяться в межах норм, виключення можуть становити лише високі значення обертання дебіторської заборгованості, високий рівень зношеності основних фондів; товариство також характеризується прибутковістю, однак є значне погіршення в динаміці показників рентабельності.

З метою підвищення ефективності функціонування підприємства та забезпечення його стабільної діяльності велике значення має розробка та впровадження заходів, які націлені на удосконалення процесу управління фінансами суб'єкта підприємництва. Проведений аналіз фінансового стану ПрАТ «Волиньхолдінг» свідчить, що на підприємстві спостерігається ситуація, яка пов'язана з невідповідністю рівня поточної ліквідності з нормативно визначеними значеннями. Нами було запропоновано здійснити розрахунок оптимального розміру товарної ДЗ ПрАТ «Волиньхолдінг». На основі наведеної моделі було зроблено висновок, що фактичний розмір товарної ДЗ не відповідає розрахованому значенню, а отже фінансові менеджери товариства мають провести рефінансування ДЗ з метою отримання грошових коштів, що позитивно вплине на ліквідність і платоспроможність суб'єкта підприємництва, зменшить його фінансові ризики.

Важливе місце у системі управління фінансами АТ відводиться управлінню фінансовими результатами. Проведений факторний аналіз фінансових результатів діяльності товариства дозволив зробити висновок що на скорочення розміру чистого прибутку найбільш вплив мали такі статті як: собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати та інші операційні доходи. Запропонований методичний підхід прогнозування розміру чистого прибутку ПрАТ «Волиньхолдінг» дозволив визначити суму чистого прибутку ПрАТ «Волиньхолдінг» на 2022 рік на рівні 25650 тис. грн., що дозволить товариству покращити показники фінансової стійкості та підвищити рівень ефективності його фінансово-господарської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. URL : <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/> (дата звернення: 09.11.2022).
2. Бершадський А.О., Юрчишена Л.В. Акціонерні товариства: тенденції, проблеми функціонування та дивідендна політика. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. Випуск 3 (08). С. 95-102.
3. Бізнес в офіційних цифрах. URL : <https://rating.zone/top-200-najbilshykh-kompanij-ukrainy-za-sumoiu-splaty-podatkovykh-platezhiv-za-2020-rik/> (дата звернення: 09.11.2022).
4. Гураль І. М., Шведа Н. М. Рефінансування як сучасний метод управління дебіторською заборгованістю. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/19962/2/IVMNK_2013_Hural_I_M-Refinancing_as_modern_management_129-131.pdf (дата звернення: 29.11.2022).
5. Закон України «Про акціонерні товариства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51417#Text> (дата звернення: 09.11.2022).
6. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». URL : Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348015#Text> (дата звернення: 09.11.2022).
7. Іванченкова Л. В., Долинська О. О. Методологія моніторингу, аналізу и контролю фінансово-економічних результатів підприємств. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Т. 3. № 4. С. 106–117.
8. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання. URL : https://ukrstat.gov.ua/edrpyoukr/EDRPU_2020/ks_opfg/arh_ks_opfg_20.htm (дата звернення: 05.11.2022).

9. Книшек О. О., Тарасенко Ю. О. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. *Економічний простір*. 2018. № 139. С. 171-181.
10. Конспект лекцій навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 Менеджмент / укладач: Ткаченко І. П. Кам'янське, ДДТУ, 2017 р. 230 с.
11. Крамарчук С. П. Уточнення сутності поняття фінансового менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Фінансова система України*. 2010. Випуск 15. С 357-362.
12. Купріна Н. М., А. В. Шаталова., К. В. Апостолов., О. В. Бачинська. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: теоретичний та практичний аспект. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Т. 10, Вип. 4. С. 48-57.
13. Мельник О. І., Сироїжко К. В., Дмитрієва О. М. Акціонерні товариства в Україні: стан та основні проблеми функціонування. *Економіка та держава*. 2019. № 11. С. 61-67.
14. Непочатенко О. О., Пташник С. А. Фінансовий менеджмент як необхідна складова ефективної системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9168> (дата звернення: 07.11.2022).
15. Остапчук, О., Баксалова, О., Бабій, І. Суть та тенденції зміни фінансового менеджменту в умовах посиленої цифровізації економіки. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. № 2. С. 167–172.
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 09.11.2022).
17. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL : <https://www.nssmc.gov.ua/> (дата звернення: 09.11.2022).

- 18.Павліковський А. М., Повторенко Д. В. Сучасні методи аналізу і прогнозування як інструмент попередження фінансової кризи на підприємстві. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 2. С. 65-71.
- 19.Пилипенко О., Іванченко О. Методика аналізу та шляхи поліпшення фінансового стану підприємства. *Збірник наукових праць Державного економікотехнологічного університету транспорту. Серія: Економіка і управління*. 2015. Вип. 34. С. 480-487.
- 20.Пігуль Н. Г., Дейнека О. В., Дехтяр Н. А., Люта О. В. Фінанси різних форм бізнесу : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2017. 337 с.
- 21.Романишин В. О., Бернацька А. О. Фінансова стратегія та її роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 54–62.
- 22.Теницька Н. Б., Гришко Ю. С. Підвищення платоспроможності підприємства шляхом оптимізації дебіторської заборгованості. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/8-2015/76.pdf>. (дата звернення: 15.11.2022).
- 23.Токмакова І. В., Овчиннікова В. О., Корінь М. В. Основи бізнесу: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2021. Ч. 1. 62 с.
- 24.Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.
- 25.Управління фінансами акціонерних товариств : навчальний посібник. Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» ; [С. В. Леонов, Н. Г. Пігуль, І. М. Боярко та ін.]. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2013. 305 с.
- 26.Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за заг. ред. Школьник І. О. К. : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.
- 27.Фінансова звітність ПрАТ «Волиньхолдінг» URL : http://volinholding.emitent.org.ua/index.php?page=rozk_inf.
- 28.Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / за заг. ред. І. С. Лапіної. Одеса: Атлант, 2016. 313 с.

- 29.Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За наук. ред. В.М. Орлова. Одеса, 2007. 62 с.
- 30.Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.]. Житомир: ЖНАЕУ, 2014. 478 с.
- 31.Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Скаско О. І., Майор О. В., Чемерис Ю. В., Нашкерська М. М., Виклюк М. М., Килин О. В., Атаманчук З. А., Свелеба Н. А. Львів: Растр-7, 2018. URL: <https://cutt.ly/dK81eKN>
- 32.Фінансовий менеджмент: підручник / А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Баб'як, М. Д. Білик та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.
- 33.Шило Л. А., Топоркова О. А. Фінансовий аналіз діяльності акціонерних товариств. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 64. С. 82–88.
- 34.Шкарабан С. І., Корецький Б. М., Ярощук О. В. Діагностика і прогнозування фінансово-господарського розвитку акціонерного товариства: Монографія. Видання 2. Тернопіль: Тайп, 2010. 300 с.
- 37.Atrill P. Management Accounting for Decision Makers. 6th ed. / P. Atrill, E. J. McLaney ; Pearson Education, 2009. 536 p.
- 38.Higgins, Robert C. Analysis for Financial Management. Edition: 10th. McGraw-Hill, 2011. 480 p.
- 39.Khominich Irina P., Rybyantseva Mariya S., Borodachev Lyubov V., Dik Elena V., Afanasev Evgenii V. Financial Management as a System of Relations of the Enterprise for Highly Efficient Management of its Finance. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 2016, 6(S8) 96-101.
- 40.Silnov, D.S., Tarakanov, O.V. (2015), Assessing the stability of antivirus software and data protection means against erroneous outcomes. *International Journal of Applied Engineering Research*, 10(19). 40342-40349.
- 43.Топоркова О. А., Шило Л. А. Analytical support of financial analysis at the railway transport. *Наука та прогрес транспорту*. 2018. № 2 (74). С. 31-43.

ДОДАТОК А
ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ
«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Таблиця А. 1 – Визначення сутності категорії «фінансовий менеджмент»
 [15, 24]

Автор	Визначення фінансового менеджменту
Ковальов В.	система ефективного управління фінансовими ресурсами, що є однією з ключових підсистем загальної системи управління підприємством
Завадський Й.	це система управління фінансовими ресурсами підприємства чи організації і здійснення впливу на них за допомогою методів, важелів і інструментів фінансового механізму. Який спрямований на управління рухом фінансових ресурсів і фінансових відносин, які виникають між господарюючими суб'єктами у процесі руху фінансових ресурсів
Бланк І.	систему принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємств і організацією обороту його грошових засобів»
Максімова М.В.	комплексна система, адже будь-яке управлінське рішення впливає на всі сторони діяльності підприємства і може викликати необхідність змін в багатьох сферах його функціонування. В свою чергу, системний підхід дозволяє здійснити подальшу деталізацію складових системи фінансового менеджменту, враховуючи сучасні тенденції цифрової трансформації економіки
Непочатенко О. О., Пташник С. А.	комплексна система принципів і методів розвитку і реалізації управлінських рішень, спрямованих на формування, розподіл та використання фінансових ресурсів підприємства та організації його грошей потоків з метою досягнення оперативного-тактичних та стратегічних цілей
Лапін І. С., Гончаренко О. М.	вид професійної діяльності з управління фінансово-господарською діяльністю підприємств
Остапчук О., Баксалова О., Бабій І.	комплексна система управління фінансами підприємства яка направлена на прийняття управлінських рішень з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів у досягненні поставлених цілей
Дема Д. І., Дорохова Л. М., Віленчук О. М. та інші	система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом, а також використанням фінансових ресурсів підприємства та організацією обороту його грошових потоків
Поддєрьогін А. М.	система принципів, засобів та форм організації грошових відносин підприємства, що спрямована на управління його фінансово-господарською діяльністю
Кірейцев Г. Г.	процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обороту його грошових коштів з метою найбільш повної реалізації цілей підприємства

ДОДАТОК Б

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОГО СТАНУ АТ

Таблиця Б.1 – Основні показники аналізу фінансового стану АТ [25]

Показник	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення/ бажані тенденції	Характеристика показника
1	2	3	4
1. Аналіз майнового стану – дозволяє оцінити сукупність належних підприємству майнових прав та майнових зобов'язань, що відображається у фінансовій звітності			
Коефіцієнт зносу	Середньорічна <u>вартість зносу</u> Середньорічна вартість основних засобів (первісна)	< 0,5	Характеризує ступінь зносу основних засобів
Коефіцієнт придатності	1 – коефіцієнт зносу	> 0,5	Відображає частину основних засобів придатних для експлуатації
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	Середньорічна вартість основних засобів (<u>залишкова</u>) Середньорічна вартість майна підприємства	> 0,5	Визначає питому вагу основних засобів у майні підприємства
2. Аналіз ліквідності – визначає здатність підприємства перетворювати свої активи на гроші для покриття зобов'язань			
Коефіцієнт покриття	<u>Оборотні активи</u> Поточні зобов'язання	> 1	Показує достатність ресурсів малого підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань
1	2	3	4
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Гроші та їх еквіваленти + + Поточні фінансові інвестиції + Дебіторська <u>заборгованість</u> Поточні зобов'язання	0,6 – 0,8	Відображає платіжні можливості малого підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків із дебіторами
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Гроші та їх еквіваленти + + Поточні фінансові <u>інвестиції</u> Поточні зобов'язання	0,2 – 0,25	Показує, яка частина боргів малого підприємства може бути сплачена негайно
Чистий оборотний капітал, тис. грн	Оборотні активи - Поточні зобов'язання	> 0, збільшення	Свідчить про спроможність малого підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати подальшу діяльність

Продовження таблиці Б.1

1	2	3	4
3. Аналіз фінансової стійкості підприємства дає можливість оцінити здатність підприємства адаптуватися до умов зовнішнього середовища та визначити ступінь його незалежності від зовнішніх джерел фінансування			
Коефіцієнт автономії	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	$> 0,5$	Характеризує частку власного капіталу в загальній сумі коштів, авансованих у діяльність малого підприємства
Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{Валюта балансу}}{\text{Власний капітал}}$	$< 0,5$	Є оберненим до коефіцієнта автономії та дозволяє визначити ймовірність втрати фінансової незалежності
Коефіцієнт фінансування	$\frac{\text{Зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}$	< 1 , зменшення	Характеризує залежність підприємства від залучених фінансових ресурсів
Коефіцієнт фінансової стійкості	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Зобов'язання}}$	> 1	Характеризує здатність підприємства розрахуватися за своїми зобов'язаннями за рахунок власного капіталу
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи}}{\text{Власний капітал}}$	> 0 , збільшення	Показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, а яка – капіталізована
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом	$\frac{\text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи}}{\text{Оборотні активи}}$	$> 0,1$	Характеризує наявність власного оборотного капіталу необхідного, для забезпечення фінансової стабільності підприємства та незалежності від позикових коштів
4. Аналіз ділової активності підприємства характеризує рівень ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів, що впливають на фінансовий результат діяльності підприємства			
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість активів}}$	збільшення	Характеризує ефективність використання підприємством усіх наявних ресурсів незалежно від джерел їхнього залучення
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$\frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середньорічна кредиторська заборгованість}}$	збільшення	Характеризує швидкість розрахунків із постачальниками і підрядчиками та іншими суб'єктами –кредиторами, які обслуговують поточну діяльність підприємства в частині придбання

Продовження таблиці Б.1

1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	<u>Чистий дохід</u> Середньорічна дебіторська заборгованість	збільшення	Дає можливість визначити, скільки разів упродовж аналізованого періоду обсяги надходжень від реалізації можуть умістити в собі середній залишок боргових прав
Термін погашення дебіторської заборгованості, днів	<u>Тривалість періоду</u> Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	зменшення	Термін погашення дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості показує середній період погашення дебіторської та кредиторської заборгованості
Термін погашення кредиторської заборгованості, днів	<u>Тривалість періоду</u> Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	зменшення	
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Собівартість реалізованої <u>продукції</u> Середньорічна вартість матеріальних запасів	збільшення	Дорівнює числу разів поповнення запасів за 1 рік
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	<u>Чистий дохід</u> Середньорічна вартість основних засобів (первісна)	збільшення	Характеризує ефективність використання основних засобів
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	<u>Чистий дохід</u> Середньорічна вартість власного капіталу	збільшення	Свідчить про ефективність використання власного капіталу
Операційний цикл	Період обертання матеріальних запасів + Період обертання дебіторської заборгованості	Показує, скільки часу необхідно для виробництва, продажу та оплати продукції (товарів, робіт, послуг)	
Фінансовий цикл	Операційний цикл – Період обертання кредиторської заборгованості	ФЦ > 0 – підприємство зазнає потреби в грошах; ФЦ < 0 – свідчить про безкоштовне користування коштами інших підприємств	
5. Аналіз рентабельності підприємства характеризує прибутковість або дохідність виробництва продукції та її реалізації, а також прибутковість діяльності підприємства взагалі або в розрізі окремих фінансових операцій			
Коефіцієнт рентабельності активів	<u>Чистий прибуток</u> Середньорічна вартість активів	> 0, збільшення	Характеризує ефективність використання активів підприємства
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	<u>Чистий прибуток</u> Середньорічна вартість власного капіталу	> 0, збільшення	Характеризує ефективність вкладення коштів до даного підприємства
Коефіцієнт рентабельності діяльності	<u>Чистий прибуток</u> Чистий дохід	> 0, збільшення	Характеризує ефективність господарської діяльності підприємства.
Рентабельність продукції	Чистий дохід – Собівартість реалізованої <u>продукції</u> Собівартість реалізованої продукції	> 0, збільшення	Дає можливість визначити скільки підприємство отримує прибутку на 1 грн. витрат

Таблиця Б2 - Характеристика показників ринкової активності

Показник	Алгоритм розрахунку	Характеристика показника
1	2	3
Темп приросту власного капіталу	Чистий прибуток - Прибуток, що <u>спрямовується на виплату дивідендів</u> Власний капітал	Характеризує зростання власного капіталу підприємства за рахунок внутрішнього фінансування в майбутньому, за умови, що в розвитку акціонерного товариства не відбудеться значних змін у структурі джерел фінансування, дивідендній політиці та рентабельності
Віддача акціонерного капіталу	Чистий прибуток – Витрати за <u>користування позиковим капіталом</u> Капіталізована вартість акцій	Характеризує темп зростання вкладеного акціонерами капіталу
Ринкова капіталізація акцій	Ціна акції * Кількість емітованих акцій	Показує сумарну ринкову вартість акцій компанії за їх поточною ринковою ціною
Прибуток на акцію	Чистий прибуток після виплати <u>дивідендів по привілейованим акціям</u> Середньозважена кількість простих акцій	Характеризує розмір чистого прибутку, що припадає на одну просту акцію
Цінність акції	<u>Ринкова ціна акції</u> Прибуток на акцію	Є індикатором попиту на акції даної компанії, оскільки свідчить яку умовну суму згодні заплатити інвестори в даний момент за 1 грн. прибутку на акцію
Рентабельність акціонерного капіталу	<u>Прибуток на акцію</u> Ринкова ціна акції	Характеризує величину прибутку, отриманого на акціонерний капітал. Даний показник в динаміці має збільшуватися
Коефіцієнт котирування акції	<u>Ринкова ціна акцій</u> Балансова ціна акцій	Значення коефіцієнта, котирування більше одиниці означає, що потенційні акціонери, при купівлі акції, готові заплатити ціну, що перевищує бухгалтерську оцінку реального капіталу, що доводиться на акцію на даний момент
Коефіцієнт ліквідності акцій	<u>Загальний обсяг пропозиції акцій</u> Реальний продаж обсягу акцій	Характеризує можливість продажу акцій конкретного емітента
Коефіцієнт забезпеченості привілейованих акцій	<u>Чисті активи акціонерного товариства</u> Кількість емітованих привілейованих акцій	Характеризує рівень забезпеченості привілейованих акцій (капіталу інвестора) чистими активами товариства
Дивідендний вихід або коефіцієнт дивідендних виплат	<u>Дивіденди, виплачені на одну акцію</u> Прибуток на одну акцію	Характеризує частину чистого прибутку підприємства, що виплачена у вигляді дивідендів. Збільшення або зменшення цього показника відображає дивідендну політику акціонерного товариства, механізм розподілу прибутку
Дивідендна віддача акцій	Дивіденди, що виплатили <u>на одну просту акцію</u> Ціна акції	Ознакою фінансово здорового АТ є перевищення дивідендної віддачі акцій діючої ринкової депозитної ставки банку у періоді аналізу

ДОДАТОК В
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПРАТ «ВОЛИНЬХОЛДІНГ»
ЗА 2018–2021 РР.

Таблиця В.1 – Показники балансу ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.,
тис. грн.

Показник	Рік				Відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018	2019	2020	2021	2018 р.	2019 р.	2020р.
Активи							
I. Необоротні активи:							
Нематеріальні активи	9	1	48	7	-2	6	-41
Незавершені капітальні інвестиції	18424	8292	45007	64235	45811	55943	19228
Основні засоби	237303	233597	254477	307492	70189	73895	53015
Інвестиційна нерухомість	45782	56311	54088	51864	6082	-4447	-2224
Відстрочені податкові активи	0	1277	2521	2038	-1277	761	-483
Усього за розділом I	301518	299478	356141	425636	124118	126158	69495
II. Оборотні активи							
Запаси:	76713	66565	89797	127548	50835	60983	37751
Виробничі запаси	70346	62294	86430	119988	49642	57694	33558
Незавершене виробництво	848	47	36	134	-714	87	98
Готова продукція	5519	4224	3331	7426	1907	3202	4095
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	238510	430642	469719	383304	144794	-47338	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
- за виданими авансами	49346	34784	47012	40043	-9303	5259	-6969
- з бюджетом	23080	14720	31852	60793	37713	46073	28941
Інша поточна дебіторська заборгованість	258	68	41	330	72	262	289
Гроші та їх еквіваленти	9112	3053	9737	8096	-1016	5043	-1641
Витрати майбутніх періодів	6	4	691	910	904	906	219
Інші оборотні активи	0	0	57	7163	7163	7163	7106
Усього за розділом II	397025	549836	645539	620627	223602	70791	-
Баланс	698543	849314	1001680	1046263	347720	196949	44583

Продовження таблиці В.1

Показник	Рік				Відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018	2019	2020	2021	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Пасиви							
I. Власний капітал:							
Зареєстрований капітал	100	100	100	100	0	0	0
Додатковий капітал	0	49907	49907	49907	49907	0	0
Резервний капітал	25	25	25	25	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	565453	657629	739457	745916	180463	88287	6459
Усього за розділом I	565568	707661	789489	795948	230380	88287	6459
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення:							
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	9288	8662	8662	8662	-626
Усього за розділом II	0	0	9288	8662	8662	8662	-626
III. Поточні зобов'язання і забезпечення:							
Поточна кредиторська заборгованість за:							
- товари, роботи, послуги	122782	129801	194640	232328	109546	102527	37688
- розрахунки з бюджетом	6415	1544	2683	2920	-3495	1376	237
- розрахунки з оплати праці	444	215	238	195	-249	-20	-43
- за одержаними авансами	7	3	2	15	8	12	13
Поточна кредиторська заборгованість з внутрішніх розрахунків	2	3	9	2	0	-1	-7
Інші поточні зобов'язання	3325	10087	5331	6193	2868	-3894	862
Усього за розділом III	132975	141653	202903	241653	108678	100000	38750
Баланс	698543	849314	1001680	1046263	347720	196949	44583

Таблиця В.2 – Показники Звіту про фінансові результати
 ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр., тис. грн.

Показник	Рік				Відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018	2019	2020	2021	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1349367	1306397	1408750	1717839	368472	411442	309089
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1209321	1167579	1276556	1667112	457791	499533	390556
Валовий прибуток (валовий збиток)	140046	138818	132194	50727	-89319	-88091	-81467
Інші операційні доходи	21408	28759	34295	26673	5265	-2086	-7622
Адміністративні витрати	19154	27870	29202	38558	19404	10688	9356
Витрати на збут	4764	5316	6191	8023	3259	2707	1832
Інші операційні витрати	13007	19065	18394	19847	6840	782	1453
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток)	124529	115326	112702	10972	-113557	-104354	-101730
Фінансові витрати	0	0	948	707	707	707	-241
Інші витрати	0	2335	10	36	36	-2299	26
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток/збиток)	124529	112991	111744	10229	-114300	-102762	-101515
Втрати (дохід) з податку на прибуток	22318	20815	21544	4203	-18115	-16612	-17341
Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	102211	92176	90200	6026	-96185	-86150	-84174

ДОДАТОК Г
ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПРАТ «ВОЛИНЬХОЛДІНГ»

Таблиця Г.1 – Показники ділової активності ПрАТ «Волиньхолдінг» за 2018–2021 рр.

Показник	Рік				Відхилення (+,-) 2021 р. до:		
	2018	2019	2020	2021	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Коефіцієнт оборотності активів	2,06	1,69	1,52	1,68	-0,38	-0,01	0,16
Період одного обороту активів, днів	175	213	237	215	39	1	-22
Коефіцієнт обертання оборотних активів, оборотів	3,58	2,76	2,36	2,71	-0,86	-0,05	0,36
Період одного обороту оборотних активів, днів	101	130	153	133	32	2	-20
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, оборотів	15,06	16,30	16,33	15,34	0,28	-0,96	-0,99
Період одного обороту матеріальних запасів, днів	24	22	22	23	0	1	1
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості, оборотів	4,64	3,30	2,74	3,33	-1,31	0,02	0,59
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	78	109	131	108	31	-1	-23
Коефіцієнт обертання товарної дебіторської заборгованості, оборотів	5,96	3,90	3,13	4,03	-1,93	0,12	0,90
Строк погашення товарної дебіторської заборгованості, днів	60	92	115	89	29	-3	-26
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості, оборотів	8,72	8,94	7,76	7,70	-1,02	-1,24	-0,06
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	41	40	46	47	6	7	1
Операційний цикл, днів	102	131	153	132	30	1	-22
Фінансовий цикл, днів	60	91	107	85	25	-6	-22

ДОДАТОК Д
ПРОГНОЗУВАННЯ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ ПРАТ «ВОЛИНЬХОЛДІНГ»
НА 2022 РІК

Таблиця Д.1 – Прогнозування чистого прибутку ПрАТ «Волиньхолдінг» на 2022 рік

Показник	Рік				Відхилення (+,-):			
	2018	2019	2020	2021	19/18	20/19	21/20	К _{ст}
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1349367	1306397	1408750	1717839	-42970	102353	309089	12282 4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1209321	1167579	1276556	1667112	-41742	108977	390556	15259 7
Валовий прибуток (валовий збиток)	140046	138818	132194	50727	-1228	-6624	-81467	-29773
Інші операційні доходи	21408	28759	34295	26673	7351	5536	-7622	1755
Адміністративні витрати	19154	27870	29202	38558	8716	1332	9356	6468
Витрати на збут	4764	5316	6191	8023	552	875	1832	1086
Інші операційні витрати	13007	19065	18394	19847	6058	-671	1453	2280
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток)	124529	115326	112702	10972	-9203	-2624	-101730	-37852
Фінансові витрати	0	0	948	707	0	948	-241	236
Інші витрати	0	2335	10	36	2335	-2325	26	12
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток/збиток)	124529	112991	111744	10229	-11538	-1247	-101515	-38100
Втрати (дохід) з податку на прибуток	22318	20815	21544	4203	-1503	729	-17341	-6038
Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	102211	92176	90200	6026	-10035	-1976	-84174	-32062